

AMERIKIEČIAI ŽURNALISTAI APIE VYTAUTĄ LANDSBERGĮ

Antanas Dundzila

Du žymūs įvykių komentatoriai, Jack Anderson ir Dale Van Atta, š.m. birželio 14 d. specialiu straipsniu labai palankiai, paminėjo Lietuvos prezidentą Vytautą Landsbergį. Tai graži dovana Lietuvos bylai, ypač žinant, šių žurnalistų sindikuotus straipsnius plačioje Amerikos spaudoje.

Anderson ir Van Atta yra žinomi savo kritiškomis pažiūromis bei investigacinio pobūdžio žurnalistika. Jie, paprastai, kelia įvairius visuomeninius, JAV valstybės aparato ar tarptautinių reiškių trūkumus. Palankus, teigiamas žodis iš jų yra gana reikšminga atestacija.

Ne vien tik turiniu šis straipsnis apie V. Landsbergį mums įdomus. Straipsnis įdomus ir savo šalutinėmis sąvybėmis. Štai, kelios iš jų:

Straipsnis (pažymėta) raštas Vilniuje – tai reiškia, kad ar jiedu patys ar jų štabo nariai Vilniuje lankėsi ir iš pirmųjų lūpų surinko skelbiamas žinias. Šį faktą patvirtina ir pateiktus žurnalistų klausimus duodamos atsakymų citatos. Antras reikšmingas mums reiškinys yra tai, kad jie rašo "Vilnius, Lithuania". Tai krinta į akis, nes užsispyrę WASHINGTON POST redaktoriai (ir daugelis kitų laikraščių bei žinių agentūrų) savo žurnalistų straipsniuose naudoja "Vilnius, USSR" terminą. Yra aišku, kad už šį straipsnį šie korespondentai Lenino vardo medalių negaus, bet Lenino medaliai jiems ir nerūpi.

Straipsnis pavadintas "Lietuvių vadas ištikimas savo paveldėjimui".

Visuomenės pritarimas Prezidentui Vytautui Landsbergiui yra stiprus, nors auganti sovietų KGB kurstoma mažuma, bando jam prikljuoti "naujojo diktatoriaus" etiketę – pradeda autorai.

Toliau minimas viceprezidentas Bronius Kuzmikas, išpėjęs žurnalistus, kad veikia etninių rusų ir buvusių Lietuvos komunistų aktyvas, bandantis sugriauti V. Landsbergio ir Lietuvos

visuomenės demokratiją. Kai kurie mano, kad demokratija yra anarchija, viskas leidžiama, viskas yra įmanoma. Tačiau demokratijai reikia stiprus vadovo, o kai kurie vadovybę lygina su diktatūra.

Pats V. Landsbergis laikosi stoviškai. Jo kabinetą užbarikaduotuose parlamento rūmuose saugo tik keli, ginkluoti vyrai. Tačiau šio muzikos profesoriaus nusištatymas Maskvai yra daugiau karingo, o ne gynimosi pobūdžio.

Pokalbyje su žurnalistais V. Landsbergio atsakymai buvo trumpi ir taiklūs. Paklaustas apie JAV-ių Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą, V. Landsbergis atsakė, kad tai galėjo būti padaryta prieš sausio 13. "Ar pripažinimas būtų užkirtęs kelią sovietų žudynėms?" – klausė žurnalistai. "Taip", – jis atsakė. Toliau rašoma, kad šitaip su jais kalbėjo žmogus, kuris, nežiūrint savo draugiško nusištatymo Prezidentui Bushui, prieš metus panaudojo Miuncheno nuolaidų Hitleriui analogiją ir pacitavo kunigaikščio Gedimino laikų posakį apie tirpstančią geležį.

Straipsnyje gražiai paminėta lietuviams žinoma Landsbergių šeimos istorija ir, prasidėjus laisvėjimui, Vytauto Landsbergio iškilimas, o baigiama sakiniu, kaip V. Landsbergis išvedė Lietuvą į Nepriklausomybės paskelbimą ir sėkmingai atlaikė Maskvos ekonominę blokadą.

Toks svetimų, kritiškai duomenis filtruojančių žurnalistų pranešimas yra graži dovana Lietuvai šią liūdną sukakties dieną, suskaičiavus lygiai pusę šimto metų nuo 1941 m. pradėto masinio lietuvių tremimo į Sibirą ir prisiminto 1940 m. Nepriklausomybės praradimo.

Straipsnis skatina ir drąsina. Jei šitaip rašo Lietuvą pamatę Anderson ir Van Atta, galime būti šiek tiek ramesni, kad tas amerikiečiams pacituotas Gedimino laikų posakis bus išgirstas ir tinkamai supastas.

Maža Lietuva atsisteikina su savo didžiausiais piliečiais

PREZIDENTAS BUSHAS PASIRAŠO LAISVĖS PROKLAMACIJĄ

Lietuviai nepatenkinti Baltųjų Rūmų politika

Baltųjų rūmų Roosevelt kambaryje Prezidentas Bushas birželio 13 d. pasirašė proklamaciją, skelbiančią birželio 14 d. Pabaltijo laisvės dieną 1991 ir 1992 metais.

Proklamacijoje suminėti svarbūs šių metų įvykiai Baltijos šalyse, tarp jų sausio mėnesio kruvinieji sekmadieniai Vilniuje bei Rygoje, trijų Baltijos šalių nepriklausomybės referendumai.

mai bei Prezidento Busho gegužės mėnesio pradžioje įvykęs pasimatymas su Lietuvos AT pirmininku Landsbergiu, Estijos ministru pirmininku Savisarū bei Latvijos ministru Pirmininku Godmaniu.

Proklamacija įdomi tuo, kad aiškiai kritikuoja sovietus dėl derybų su Baltijos šalimis vilkinimu. Jeigu gegužės 8 d. po pasitarimo tarp Busho ir trijų Baltijos šalių vadovų, Baltieji rūmai išreiškė viltį, kad "visos derybų pusės rodys lankstumą bei pragmatiškumą," tai vakar dienos proklamacijoje sovietams taikomi raginimai "Žengti pirmyn" pasitarimų keliu bei priekaištaujama jiems už smurto vartojimą.

Prieš pasirašant proklamaciją Prezidentas Bushas maždaug penkias minutes kalbėjo daugiau nei 30-čiai kviestų svečių. Jis pasakė, kad tikros derybos negali vykti grasinimų ir bauginimų aplinkoje, išreiškė susi-

POETO MARCINKEVIČIAUS PASAKYTAS ATSISVEIKINIMO ŽODIS

Prieš daugelį metų čia stovėjo didžiojo kunigaikščio Vytauto karstas. Dabar čia guli mūsų vaikai, ir mes apraudam jų žūtį, suprasdami, kad jie jau priklauso istorijai, kad jie dabar šildosi sužvarbusias rankas prie Amžinosios ugnies kartu su didžiausiais mūsų tautos vyrais. Lietuva pasilenkia prie jų ir užkloja juos amžina laisve. Tai pirmieji tikrai laisvi Respublikos piliečiai ir pirmosios mūsų Nepriklausomybės aukos. Pasaulis mato – pasiekta smurto ir žiaurumo viršūnė: nužudyti, tankų vikšrais sutraiškyti beginkliai žmonės, kurie niekam negrasino, niekam nekėlė jokio pavojaus. Savo rankomis jie laikė apglėbė ne svetimą, ne užgrobtą, o SAVO žemę. Jų akys buvo pakeltos į SAVO dangų o į automatų šūvius jie atsakė skanduodami: Lie-tu-va! Jie ir krito su šiuo žodžiu lūpose, nunešdami jį prie Dievo kojų. Ne didelė Lietuva šiomis dienomis vėl tapo didelė. Ją išskėlė ir išaukštino žuvusiųjų didvyriškumas, dvasios tvirtybė, laisvės meilė. O Lietuva iškelia ir išaukština savo gynėjus, dar sykį patvirtindama, kad nemirtingumą ir amžiną šlovę suteikia tikrai Tėvynė.

Ne keršto šaukiasi mūsų širdys. Teisingumo šaukiasi, jeigu jis dar yra šiame pasaulyje. Žmogiškumo, jeigu jis dar visiškai nesutryptas. Tegų žino Nepriklausomybės priešai, kad savo tikėjime ir kovoje mes dar labiau sutvirtėjome, nes mūsų žuvusieji niekada neapleidžia mūsų, jie pasilieka kartu su mumis, jie paremia ne tik mus, jie paremia laisvę, teisingumą, demokratiją, visuotinius tiesos ir humanizmo principus. Sakau, kokie mes stiprūs, kai mano ranka tavo rankoje, o tavo ranka – jo rankoje. Šitoje visą Lietuvą apkabinsioje rankų grandinėje amžinai jausime ir jų žuvusiųjų, rankas, jie stovės kartu su mumis, kaip tą sausio 13-osios naktį, prieš tankus ir automatus, prieš tamsą ir smurtą, prieš bėgėdišką melą ir šmeižtą.

Mūsų Nepriklausomybės augalas gausiai palaistytas šventu jos gynėjų krauju. Amžinam gyvenimui ant Lietuvos patekėjo jų širdys. Gyvensime ir kovosime jų šviesoje.

Justinas Marcinkevičius

(Nukelta į 10 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• **LIETUVOS AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PIRMININ-KAS** Vytautas Landsbergis, kaip jau esame pranešę, vyksta į Paryžių. Jo susitikimų programa ilga. Be susitikimo su Prancūzijos prezidentu ir ministere pirmininke, susitiks su pramonininkais ir prekybininkais, iš visur ieškodamas konkrečios pagalbos Lietuvai.

Iš Paryžiaus jis trumpam laikui vyks į Norvegiją atidaryti muzikos festivalį. Iš Norvegijos dar grįž į Prancūziją ir po to važiuos į Helsinkį. Į Vilnių sugrįž tik birželio 28 d.

• **PO SEPTYNIŲ MĖNESIŲ SVARSTYMŲ** pagaliau priimtas nuosavybės gražinimo įstatymas. Iš trumpo pranešimo suprasta, kad turtas (žemė, miškai, trobėsiai) bus gražinami tik Lietuvos piliečiams. Gavus turto gražinimo pilną tekstą, bus galima plačiau pasisakyti.

• **JUODOSIOS BARETĖS**, kaip siautusias taip tebesiaučia. Paskutiniu metu daugiausia nukenčia prie Latvijos sienos esančios muitinės ir sienos apsaugos punktai. Šioje savaitėje jie nusiaubė ir pastatą sudegino N. Akmenėje, o Vilniuje su ginklais švaistėsi geležinkelio stoties rajone.

• **NAUJOSIOS VILNIO**s geležinkelio stotyje, iš kur 1941 m. birželio 14 d. į Sibirą išėjo pirmieji Lietuvos tremtinių traukiniai, po 50 metų buvo didelės skausmo demonstracijos. Atidarytas paminklas, prisiminti 1/4 milijonų išvežtųjų, pasakyta ašarų spaudžiančių kalbų, dainuota tremtinių dainos, ryžtasi išeiti į pilną nepriklausomybę.

• **AUDRIUS BUTKEVIČIUS**, Lietuvos Apsaugos Departamento direktorius, kurio žinioje yra naujieji krašto apsaugos savanoriai, ir dabar pasisakė, kad iš Lietuvos pusės nereikia vartoti šaunamųjų ginklų. Pradėjus ginkluotą kovą nežinia kuo ji pasibaigianti. Geriau kol kas pakentėti pažeminimą, nes tokie išpuoliai negali ilgai tęstis. Iš visų kraštų sovietai gauna protestų protestus.

• **BIRŽELIO 13 D. LIETUVOS TELEVIZIJA** jau transliavo pirmąjį pokalbį tarp vyriausybės ir jų kritikų. Atstovų, kad būtų sumažinta trintis. Pokalbyje daugiausia reiškėsi vyriausybės pirmininkas G. Vagnorius ir Darbo sąjungos atstovas Kirkilas. Aštresnių pasisakymus vengta.

• **LIETUVOS DELEGACIJA**, vadovaujama užsienio reikalų ministerio A. Saudargo išvyko į Berlyną, dalyvauti Helsinkio apimties užsienių reikalų ministerių svarstybose. Greičiausia, kad sovietai, kaip jau yra buvę, Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių delegacijas vetuos. Bet yra galimybių, kad jos gali dalyvauti kitų delegacijų sudėtyje. Tokią paslaugą gali duoti Islandija, Danija ar Norvegija. Net minima ir Lenkija, o taip pat ir JAV. Berlyne jie jau yra susitikę pasikalbėti su Valstybės Departamento vadovu J. Bakeriu.

• **MASKVA PAGALIAU PASKYRĖ** deryboms su Lietuva 14-os asmenų ekspertų grupę. Tokia ekspertų grupė buvo žadėta paskirti dar balandžio mėnesį. Taigi vėluojamasi net 3 mėnesiais. O tuo pavėluotu laiku, ypač Lietuvos pasieniuose, vyko juodųjų barečių teroro veiksmai, kurie ir dabar dar nesustoję.

Derybų vilkinimą sekantieji laikraštininkai rašo, kad Maskva jaučia tarptautinį nepasitenkinimą ir net pasipiktinimą, to dėl vėl pradeda kalbėti apie ekspertus ir derybas. Birželio 18 d. Vilniaus radijas pranešė, kad buvo susitikusios darbo grupės ir aptarė daugelį klausimų. Kada susitiks pačių derybų pagrindinės komisijos, nieko nepranešta.

• **IŠ LIETUVOS VYRIAUSYBĖS SLUOGSNIŲ** ateina žinios, kad Lietuva yra net paruošusi Sovietų Sąjungos – Lietuvos derybų sutarties projektą. Žinoma, tąjį projektą sovietai tuoj bandys sugriauti. Vienok tokio projekto paruošimą reikia užgirti, nes tada žinoma, kad visi svarstyliniai reikalai iki smulkmenų yra ištirti ir surašyti.

• **KUN. JUOZAS VAIŠNYS, S.J.** dabar lankosi Lietuvoje. Jis, kalbėdamasis su Vilniaus radijo žurnalistais, pareiškė didelį susirūpinimą, kad Lietuvoje prasidėjusi politinė nesantika, kuri, ypač šiuo laiku, kada Maskva deda visas pastangas skaldyti, gali daug žalos padaryti. Jis net palygino tuos skaldymosi reikalus su emigracijoje gyvenančiais. Sako, kad emigracijos lietuviai dabar dėl skaldymosi pasukę į gerąją pusę, o Lietuvoje politikuojantieji į blogąją.

Kun. J. Vaišnys, yra "Laiškai lietuviams" redaktorius, skautų organizacijos dvasios vadas, lituanistikos specialistas, įtakingas ir Lietuvoje. Jo sakomi pamokslai gali daug kam plačiau praverti akis.

• **Į LIETUVĄ YRA ATVYKUSI** Danijos sveikatos ministerė. Ji lankysis klinikose, ligoninėse ir tarsis su Lietuvos sveikatos reikalų tvarkytojais. Manoma, kad Danija rūpinosi suteikti tokią medicinos pagalbą, kuri šiuo metu reikalingiausia.

• **RAINIŲ MIŠKELIO ŽUDYNĖS**, įvykdytos Lietuvoje Vokietijos – Sovietų Sąjungos karo pradžioje 1941 m. birželio 24-25 dienomis, vėl dėmesio centre, vėl plačiai prisimenamos. Ten, žiauriausiu ir sadistiškiausiu būdu, buvo išžudyti 73 suimtieji.

Birželio 23 d. Rinių miškelyje bus atidfaryta, jų atminčiai pastatyta Rinių koplyčia, nors iš ten palaikai jau seniai išvežti ir visi vienoje duobėje palaidoti Telšių kapinių angroje.

Amerikos Lietuvių Taryba susitinka su prez. Vyt. Landsbergiu Chicagoje, 1991 m. gegužės 15 d. Iš kairės: ALT pirm. G. Lazauskas informuoja prez. Vyt. Landsbergį apie Alto veiklą, ALT pirm. pav. K. Oksas ir vice pirm. P. Bučas. Delegacijoje dalyvavo 20 ALT narių. Jono Tamulaičio nuotr.

Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija kartu su muz. Gražina Landsbergiene, Chicagoje, 1991 m. gegužės 15 d. Iš kairės: dr. J. Valaitis, St. Briedis, T. Blinstrubas, M. Marcinkienė, dr. A. Statkevičius, D. Dumbrienė, V. Sadauskas, G. Lazauskas, P. Narutis, Gražina Landsbergienė, K. Oksas, R. Domanskis, St. Balzekas, dr. V. Dargis, B. Vilutienė, dr. K. Ėringis, E. Oželienė, P. Bučas, D. Meilienė, Eug. Bartkus, Vincent Gumulaskis. Jono Tamulaičio nuotr.,

Amerikos Lietuvių Tarybos pasimatyme su prez. Vyt. Landsbergiu, ALT vicepirm. finansiniams reikalams Petras Bučas kartu su išd. Daina Dumbriene įteikia prez. Vyt. Landsbergiui simbolinę auką Lietuvos reikalams. Jono Tamulaičio nuotr.

MIRĖ VILNIAUS ARKIVYSKUPAS JULIJONAS STEPONAVIČIUS

Birželio 18 d. apie 9:30 Lietuvos laiku mirė Vilniaus arkivyskupas Julijonas Steponavičius. Birželio 10 d. arkivyskupui buvo padaryta sunki inkstų operacija, po kurios nebeatsigavo. Paskutiniai dienas prieš mirimą buvo praradęs sąmonę.

Arkivyskupo Steponavičiaus palaikai pašarvoti Vilniaus arkikatedroje-bazilikoje. Laidotuvės įvyks pirmadienį, birželio 24 d., 12 valandą Vilniaus arkikatedroje. Arkivyskupas Steponavičius bus palaidotas

arkikatedros kriptoje. Jis buvo gimęs 1911 m. Vilniaus krašto Gervėčių parapijoje. Kunigu išventintas 1936 m., vyskupu 1955 m. 1961 m. buvo suimtas ir išvežtas į Žagarę. Tokioj tremty išbuvo 27 metus. Jis buvo kovojančios ir savo kraštą mylinčios bažnyčios simbolis. Į Vilnių jis sugrįžo 1989 m., Popiežiaus Jono Pauliaus II paskirtas Vilniaus arkivyskupu ordinaru.

Kodėl vyskupas Julijonas Steponavičius buvo ištremtas į Žagarę, atsakymas

toks: kada tuometinis Lietuvos Religijų reikalų tarybos igaliotinis valdžios pavedimu pareikalavo, kad vyskupas uždraustų kunigams mokyti vaikus besiruošiančius pirmajai išpažinčiai ir šventajai Komunijai, vyskupas Steponavičius pareiškė, kad to padaryti jis negali, nes tai prieštarauja vyskupiškai sąžinei, bažnytinės teisės kanonams. Kai vyskupas Steponavičius pradėjo ryžtingai ginti represuojamus kunigus ir Kauno kunigų seminarijos teises jis buvo suimtas ir ištremtas.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS
DIRVA (USPS 157580)Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$25.00 • Single copy 60 cents.
Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskrido numerio kaina 60 centų •
Straipsniai pasirašyti pavarde ar inicialais nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinami straipsniai grąžinami tik autoriams prašant. • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.CLEVELANDO KULTŪRINIAI
DARŽELIAI

Clevelando Rockefellerio Parke yra eilė ypatingų sodelių, žinomų kaip Clevelando Kultūriniai Darželiai. Kiekvienas jų atstovauja įvairių tautybių krašto kultūrą, kurią jie atsivežė imigruodami į šį miestą. 23 kultūriniai darželiai buvo įrengti vingiuoto upelio kalnuotose pakrantėse apaugusiose medžiais ir krūmais. Lietuvių kultūrinis darželis yra rytinėje pusėje parko, per kurį eina gatvė dabar vadinama Martin L. King Blvd.

Kultūriniai darželiai pradžiū sudarė Britų Imperijos Dukterų D-ja, 1916 metais įsteigdama rašytojo W. Shakespearo darželį, jo 300 metų mirties sukakčiai paminėti. Clevelando miestas padovanojo parke vietovę, o nuo 1926 metų tame parke jau buvo žydų, italų ir vokiečių darželiai.

1936 metais Clevelando miestas įsteigė Division of Landscape Architecture (Dekoratyvinės sodininkystės įstaigą), kuri suplanavo bendrą parko vaizdą ir pravedė pasivaikščiavimo takus. 1939 metais atskirų tautybių darželiai buvo sujungti į vieną bendrą parką, atstovaujantį Amerikos demokratijos veidą ir kultūrų įvairumą. Jų priežiūra rūpinasi miesto Parkų Divizijos Departamentas ir atskirų tautybių atstovybės.

Lietuvių kultūrinis darželis buvo atidarytas 1933 metais su Dr. Jono Basanavičiaus paminklu, kurį padovanojo Lietuvos vyriausybė. Dr. Vinco Kudirkos paminklas buvo pastatytas 1938 metais. Poeto kan. J. Mačiulio – Maironio paminklas buvo pastatytas 1963 metais.

Lietuvių kultūrinio darželio planas yra muzikinio instrumento – lyros pavidalo ir yra išdėstytas dviejuose aukštuose. Viršutinėje dalyje yra L. D. Kunigaikštienės Birutės baseinas, kurio vienoje pusėje yra Dr. V. Kudirkos, o kitoje poeto Maironio paminklai.

Apatinėje darželio dalyje, ant gražios akmeninės sienos yra L.D. Kun. Gedimino stulpai, o priekinėje aikštelėje Lietuvos patriarko Dr. J. Basanavičiaus paminklas. Visi trys bronziniai biustai buvo vandalų pavogti. Dabar jie yra vėl atstatomi. Dr. V. Kudirkos biustas jau atstatytas 1989 metais iš plastinės masės. Dr. J. Basanavičiaus biustas atstatytas 1990 metais. Maironio biustas jau ruošiamas jauno skulptoriaus Juro Palukaičio ir šiais metais bus atidengtas.

Lietuvių kultūrinis darželis nuo pat jo įkūrimo ir atidarymo pasižymėjo labai turininga kultūrine, tautine veikla. Ten buvo rengiami koncertai, minėjimai. Šia proga reikia paminėti asmenis, kurie daug dirbo ir rūpinosi šiuo gražiu mūsų tautos paminklu, tai: – adv. P.V. Chesnul, John DeRichter, Ona Mikelich, Povilas Šukys, Ona Karpus, Helen Pečkaitis, K.S. Karpus, Florence Dagilaitis, Petras Muliolis, Konstancija Pavilionis, Beatrice Urbšaitė ir kt. Jie daugelį metų nenuilstamai darbavosi ir rėmė materialiai Lietuvių kultūrinį darželį. Tad Jiems priklauso mūsų visų pelnyta padėka. Mes negalime atsilikti ir išsiskirti iš tautinių darželių federacijos, kuri buvo įkurta 1925 metais ir vadinasi "Cultural Garden Federation" Federacija susidedanti iš 23 tautinių grupių, koordinuoja ir reprezentuoja jas Clevelando miesto administracijai. Kiekviena tautinė grupė turi po vieną atstovą. Lietuvių tautinę grupę atstovauja Vincas Apanius, kuris dar yra ir Federacijos viceprezidentas.

Dar netolimoje praeityje Darželiu buvo gana aiškus plačiosios lietuvių visuomenės susidomėjimas. Darželio veiklą rėmė organizacijos mokėdamos nario mokesčių. Aukomis rėmė net pa vieniai asmenys. Kiti rėmė savanorišku darbu Darželį

Lietuvių Kultūrinio Darželio valdyba. Iš kairės: V. Staškus, S. Šukienė, pirm. V. Apanius, G. Varnienė ir K. Sukys. Nuotraukoje nėra Marijos Trainauskas ir J. Stempužio V. Bacevičiaus nuotr

SVEČIAI IŠ LIETUVOS
Madison Wisconsin

Šiuo metu keturias savaites Madison vieši radio ir televizijos žurnalistų delegacija iš Vilniaus. Delegacijoje dalyvauja šie asmenys:

Salomeja Ilona Rūkienė, anglų k. skyriaus vedėja – Radio Vilnius užsienio tarnyba, Virginijus Razmantas – exek. sekretorius, Radio Vilnius užsienio tarnyba, Arturas Janušauskas – exek. sekretorius "Kalba Vilnius" savaitinė programa, Linas Balsys, redaktorius, iš televizijos socialinės-politinės programos, Rolandas Norkūnas – redaktorius, iš televizijos socialinės-ekonominės programos, Edvinas Butkus – vyr. redaktorius – Radio Vilnius užsienio tarnyba.

Madison – Vilnius miestų seserija š.m. birželio mėn. 17 d. Wisconsin Universitete suruošė diskusijas tema "Lietuviai žurnalistai kalba". Birželio 28 d. turė-

gražinti ir prižiūrėti.

Šiuo metu reikalai vėl gerėja ir reikia tikėtis, kad jis visą laiką bus išlaikomas prideramoje aukštumoje.

Vincas Apanius

sime pikniką su žurnalistais Oneida parke, Monona, WI.

Madison dienraštis Capital Times birželio mėn. 19 d. ruošia priėmimą Vilniaus žurnalistams pagerbti.

Madison lietuviai dalyvauja šiuose parengimuose ir taip pat privačiai susitinka su žurnalistais iš Vilniaus.

GAMTOS APSAUGA

Wisconsin valstijos gamtinių turtų departamentas ir Lietuvos respublikos aplinkos apsaugos departamentas 1991 metų pradžioje pasirašė susitarimą bendradarbiauti sprendžiant aplinkos apsaugos problemas ir keistis mokslinė ir techninė informacija gamtos apsaugos sri-

tyje ir gamtinių išteklių naudojime.

Pirmas žingsnis šio susitarimo vykdyme numatytas š.m. spalio mėn. delegacijos iš Vilniaus atvykimas. Delegaciją sudarys penki asmenys: Evaldas Vėbra – Lietuvos respublikos aplinkos apsaugos departamento generalinis direktorius, Kęstutis Žala – Generalinio direktoriaus pavaduotojas, Jūta Šukytė – Aplinkos apsaugos laboratorijos vedėja, Zacharas Feinbergas – Vyr. specialistas, Inesis Kiškis – Ryšiams su užsieniu skyriaus vedėjas.

Ši kelionė dar tik planavimo stadijoje. T.P.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

KARGO Į LIETUVĄ!

Drabužiai, maistas, vaistai
MUITO NĖRA, KIEKIS NERIBOTAS
Pristatome į namus pigiausiomis kainomis.
Siuntinius mums siųskite paštu arba UPS.
RŪKYTOS MĖSOS GAMINIAI
su pristatymu į namus 22 svarai – tik \$ 80
ATLANTA IMPORT – EXPORT
2719 W. 71 th St. Chicago IL. 60629
(312) 434-2121

(24-32)

LIETUVIŲ KULTŪRINIS DARŽELIS
Rockefeller Park. Cleveland, Ohio

LIETUVA PO 45 METŲ

Genovaitė Dumčiūtė – Breichmanienė

1988 metais liepos 3 d. Kanadoje, Hamiltone, labai sėkmingai ir gražiai praėjo VIII Laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventė. Šventės finale du tūkstančiai programoje dalyvavusių šokėjų, broliams ir sėms Tėvynėje, pasiuntė šūkį: "LIETUVA! AŠ ČIA GYVAI!" Vos vienai savaitėi praėjus, mus pasiekė lyg ir šio šūkio aidas – atsakymas mums, kad Lietuva ir ten gyva, kad stengiasi numesti vergijos pančius, kad pasiryžusi drąsiai ir atkakliai siekti laisvės.

1988 m. liepos 9 d. Vilniuje, Vingio parke įvykusiame mitinge, pirmą kartą taip aiškiai ir neabejotinai buvo pademonstruota 50 metų vergijoje nuterotos mūsų tautos valia. Šio įvykio vaizdajuostę man teko matyti liepos mėn. pabaigoje Kanados vasarvietėje, Wasagoje. Negalėjome patikėti savo akimis – šimtą tūkstančių minia skandavo: "Lietuva", plevėsavo trispalvių vėliavų jūra, skambėjo "Lietuva brangi...", kitos patriotinės dainos net ir Lietuvos himnas. Kalbėtojai ragino visus šviesesniai rytojui, skelbė karą apgalei, melui, išnaudojimui ir vergijai, nes prasideda "viešumo" ir "persitvarkymo" laikai.

Tolimesni įvykiai riedėjo labai greitai, ir tiek mūsų broliai Tėvynėje, tiek mes išeiviai, džiaugėmės matydami laisvėjančią Lietuvą. Nors ir ankščiau iš giminių ir draugų gaudavom pakvietimus aplankyti Tėvynę, o šiais metais tas pakvietimas buvo dar labiau viliojantis, nes mums garantavo, jog galėsime laisvai važinėti po Lietuvą.

Praėjus beveik metams nuo pirmųjų laisvės šūkių, 1990 m. birželio mėn. 24 d. mudu su vyru išsirengėme į taip ilgai svajonėse išugdytą kelionę – aplankyti Lietuvą, dar kartą pavaikšioti senelio Vilniaus gatvėmis, paklajoti takais, kur įmintos vaikystės ir jaunystės dienų pėdos.

PER MASKVĄ Į VILNIŲ

Iš ankščiau Lietuvoje apsilankiusių buvau girdėjusi, kad procedūra Maskvos aerodrome nėra maloni, tad buvome viskam pasiruošę. Mus pasitiko ne tik labai tvankus oras, bet ir susiraukę, nemandagūs ir nedraugiški veidai. Vizom įvažiuoti į Lietuvą reikėjo pristatyti

keletą nuotraukų. Nuotraukas daranti mergina paklausė manęs kur mes važiuojame. Kai atsakiau, kad važiuojame į Sovietų Sąjungą, ji šypsodamos sako: "Black and white and no smile". Kaip dabar prisimenu tą jos posakį, viskas Maskvoje taip ir atrodo – pilka. Kiekviena svetimtautį Maskvoje, jie vertina kaip savo priešą. Jiems dar gerokai reikės padirbėti ir pakeisti savo elgseną, jei norės plėsti ir propoguoti tarptautinį turizmą.

Baigę nemalonią procedūrą, atsiduriame lėktuve į Vilnių. Lėktuvas labai senoviškas, kėdės nudėvotos – įkrenti kaip į maišą. Sėdime visi tylūs tvankiame ore ir braukiame prakaitą nuo kaktos, bet staiga pradeda pūsti į lėktuvą šaltą orą... Sėdime lyg debesyse ir ant mūsų pradeda kristi vandens lašai. Gerai, kad tai trunka neilgai. Lėktuvas pakyla. Pagaliau skrendame į Vilnių.

Kiek kartų sapnavau, kiek svajoju, kad kada nors vėl vaikščiosiu Vilniaus senomis siauromis gatvelėmis, matysiu tuos taip atminotin ir širdin įaugusius vaizdus. Juk Vilniuje prabėgo gražiausios jaunystės dienos. Čia, su ašaromis akyse, žygiavome pirmą kartą nesenai atgauto Vilniaus gatvėmis, čia pergyvenome dvi okupacijas, karo baisumus ir neteklius. Čia sakėme Vilniui sudiev, net negalvodami, kad grįšime tik po 45 metų. O ir grįžtame tik kaip svečiai. Juk Vilniuje mokiausi, ruošiausi gyvenimui... O, kaip greitai visa tai nutrūko, subyrėjo. Svetima šalis priglaudė mus, svetimimo krašto gerovei skyrėme savo darbingiausius metus.

"Užsisekite diržus. Tuoju leisis Vilniuje" – graži lietuvių kalba nutraukia mano prisiminimų giją. Lėktuvas sustoja tolokai nuo aerodromo pastato. Vėl per tą pačią skylę lėktuvo gale išlendame laukan ir visu būriu žygiuojame link pastato. Matau, kad prie durų lauke stovi didokas būrys žmonių. Mūsų kelionė suorganizuota labai pasukubomis ir per trumpą laiką tad ir nesitikėjau, kad mus kas nors sutiktų, nes negalvoju, kad mano laiškas galėjo jus pasiekti. Matau, kad visi tie žmonės iškėlę ran-

Genovaitė Dumčiūtė – Breichmanienė, vidurinius mokslus baigusi Vilkaviškio gimnazijoje, o aukštuosius Vilniaus universitete. Kadanagi ji, be prancūzų kalbos ir kitų dalykų, yra studijavusi ir fizinį auklėjimą, išitraukė į tautinių šokių organizavimą, aktyviai reikėsi universitete, gyvenant Vokietijoje, o ypačingai Hamiltone, Kanadoje, vadovaujant Gyvatario ansamblui.

Ji keliais atvejais yra skel-

busi ir savo, jautriai parašytus rašinius, tai prisimenant Vilniaus universitetą, tai dalykiškai ir įdomiai paliečiant kitus klausimus.

Ji, po 45 metų lankė savo gimtąjį kraštą. Esame jos prašę, kad lankymosi išpūdžius mums parašytų. Prašymą išpildė ir dabar ilgesnį laiką skaitytoją pavedžiosim jos keliautomis vietomis. Autoriui dėkojame už gražią talką Dirvai.

Redakcija

koše gėlių puokštes bėga į mudu... Džiaugsmo ašaros rieda per veidus, kai glaudžiamės vienas prie kito... "Kaip jūs sužinojote, kad mes atvažiuojame?" – klausiu aš. "O, užtenka tik vienam žinoti, kad pas mus šiandien šventė" – greitai at sako mano draugė Elenutė. Norime daug vieni kitiems pasakyti, bet trūksta žodžių. Kai kurių draugų jau ir nebeatpažįstu, nes gerokai pasikeitė veidai laiko ir vargų išvagoti. Ir staiga vėl pradėdame kalbėtis, džiaugtis ir sudarinėti artimiausių dienų planus, nes per tris savaites turime aplankyti kuo daugiau Lietuvos.

Mūsų palydovas Gintaras, pagaliau, veža mus į Vilnių, į nuolatinę mūsų apsisistojimo vietą Vilniuje. Keliai, kuriais artėjame Vilniaus link, man nieko nesaiko ir tik privažiavus Žvėryno tiltą atpažįstu senai matytąsias vietas. Jau vėlus vakaras, bet nuovargio ne jaučiame, nors daugiau nei para be miego, širdis džiaugsmo kupina – pagaliau esame Vilniuje.

TRAKAI IR PIRMAS ŽVILGSNIS Į VILNIŲ

Ir pirmąją dieną Vilniuje neleidžia mums ilgai miegoti, o apie pietus jau vyksta me Trakų link. Kelias gražus ir geras, bet užrašai pa kelėse lietuviški, o apačioje

rusiški. Gerai dar, kad ne atvirkščiai – pagalvoju. Mūsų šeimininkai aiškina apie pasikeitimus Lietuvoje. Dabar galima laisvai kalbėti, nereikia saugotis ar kas nors nepaklauso, nebebaisu prisipažinti, kad pats, ar giminės, šeimos nariai buvo ištremti į Sibirą. Dabar yra išvykusi ekskursija Sibiro kankinių kaulams parvežti ir Lietuvoje palaidoti. Daugumas šventovių grąžinta tikintiesiems, niekas nebedraudžia melstis, gatvių pavadinimai, turėję komunistų veikėjų vardus, pakeičiami buvusiais prieš 50 metų. Vienas po kito pasirodo vis nauji laikraščiai, pavadinti nepriklausomybės laikais turėtais vardais.

Labai greitai pasiekiamo Trakus. Miesčiukas švarus, tvarkingas. Prisimenu ir kairių medinių namukus, sustatytus galų į gatvę ir būtinai su turinčiais trimis langais. Tuoju privažiuojame prie Galvės ežero, kurio viduryje matosi raudona, graži, imponantiška pilis. Ji jau nebėra pelėsiais ir kerpėmis apaugusi, kaip kadaise dainavo Maironis, gražiai atstatyta, restauruota, ir ją pasiekti galima ilgu tiltu, – nebūtina plaukti laiveliu ar baidare, kaip tai darydavome prieš 45 metus. Kaip turistams skirtose knygelėse surašyta, jog pilis restauruota, prisilaikant archeologų

tyrinėjimų ir istorikų aprašymų. Gyvenamosios kuni-gaikščių patalpos, menės greičiausia buvusios pačiame pilies viduryje, triaukščiuose namuose, sustatytuose aplink keturkampį kiemą. Dabar ten įrengtas muziejus, kuriame išstatyti senoviški darbo ir apsigynimo įrankiai, drabužiai, papuošalai ir kita. Menių sienos išpuoštos autentiškai atkurtais gobelenais. Dabar čia dažnai vyksta koncertai. Aplink šiuos pastatus dar yra ir kiti kiemai bei pastatai skirti įvairiausiems reikalams. Pilį juosia aukšta mūrinė siena, kurios trijuose kampuose atstatyti keturaukščiai bokštai, skirti apsigynimui nuo priešo. Dabar, kada vaikstant atstatytose Trakų pilies menėse, o ir truputėlį vėliau Rumšiškėse ar kituose lietuvių buities muziejuose, pagalvoju, kad lietuviai labai myli savo kraštą ir kiekvieną kampelį stengiasi išpuošti, atgaivinti, ateinančioms kartoms pristatyti ir palikti.

Tuo pačiu tiltu grįžtame į Trakų miestelį ir pavalgę "Neringos" valgykloje grįžtame atgal į Vilnių – Gintaras žino kas mums rūpi. Iš Gedimino prospekto (tuo laiku dar buvo Lenino), su kame Tauro gatvė į viršų. Tuoju pat atpažįstu namą, kuriame gyveno mūsų profesorai: Putinas, broliai Biržiškos, Krėvė ir kiti. Neapsirikau, nes ant mūro sienos, po langais jų kadaise užimto buto, pritvirtinti šių garbingų žmonių bareljefai.

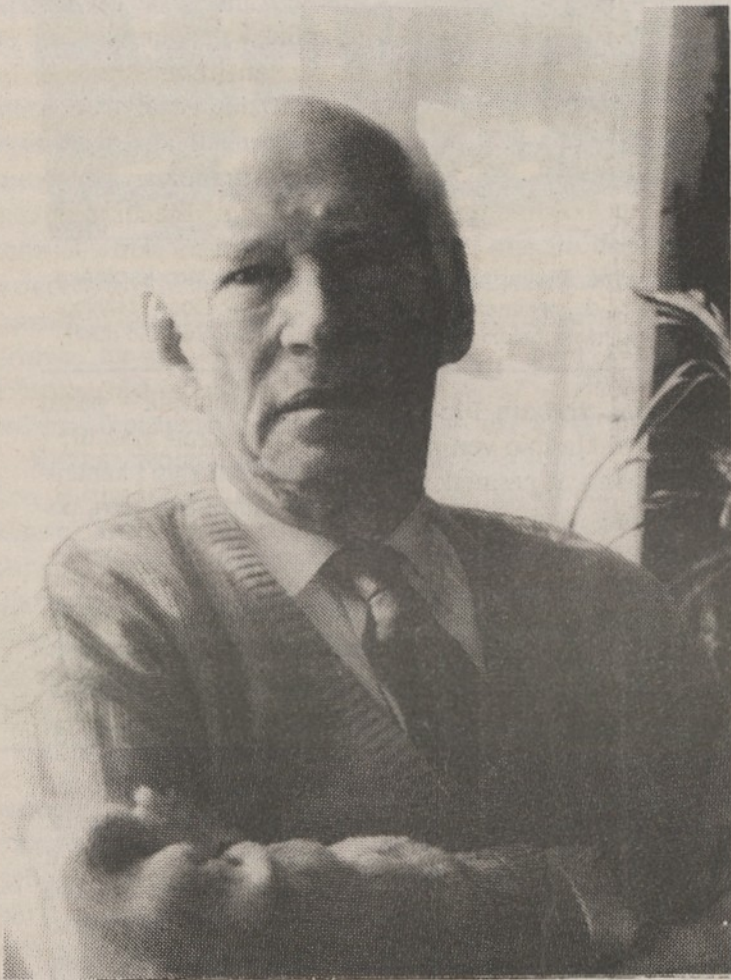
Nors mūsų automobilis slenka pamažu, bet greitai pamatau "Akademiko" – studentų bendrabučio, kuriame gyvenome, galą. Mudu su vyru negalime atsistebėti; langai išdaužyti, plytos vietomis atrupėjusios, balkonų rėmai ir užtvartos nuplėstos dar kabo, penkių aukštų ilgas namas apaugęs piktolėmis, o durys užrakintos didžiule spyna. Stoviu ir negaliu atsistebėti. Juk dar, rodos, tik vakar čia skambėjo juokas ir daina, vi-rė gyvenimas, vyko korporacijų sueigos, arbatėlės, alučiai – tai čia gyveno gražiausias Lietuvos jaunimas, besiruošiantis gyvenimui. Visa tai tik gražūs prisiminimai. Po mūsų praėjo jau kita karta su skirtingais norais ir troškimais.

Leidžiamės atgal Taurakalniu Gedimino prospekto link. Kairėje pusėje, erdviame skvere pastatytas paminklas rašytojui Petrui Cvirkai. Nespėjau apsidairyti, o jau Gedimino prospekto pabaiga – stovime prieš Katedrą, kuri tokia pat, kaip palikome – tik be trijų statulų ant stogo.

(Bus daugiau.)

KŪRYBA IR MOKSLAS

Stasys Santvaras "Saulėleidžio Sonetų" rašymo metais (1989)
O. Pajėdaitės nuotr.

NUO SAULYTĖS Į POEZIJĄ

Kaip regėjom, Stasys Santvaras buvo daugelio po linkių ir įvairių talentų žmogus, toks tartum renesansinio charakterio fenomenas. Niekad politikas, tačiau kai kur retas idealistas, tautininkas. Juk iš rašytojų buvo kone vienintelis belikęs, kuris kaip fronto kareivis dalyvavo savanoriu Lietuvos Nepriklausomybės kovose ir netrukus dargi Klaipėdos krašto prie Lietuvos prijungimo sukilime... Po karo pirmasis ir uolus užsienyje atkurtos Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas, arba Amerikoje, Bostone (čia jum pataikausiu...) labai vertingų lietuviškų "subatvakarių" organizatorius ir vadovas ir tt. Jo pasigėsit.

Į literatūros pasaulį Stasys pradėjo kelionę gana anksti, prieš 68 metus parašęs savo pirmąjį dramatinį kūrinį "Saulytę", ją pavadinęs keturių paveikslų drama tizuota svajone (1923 m.). Saulytės-Saulės įvaizdis ir vėliau neišnyko jo kūryboje ir grįžo net su paskutiniu rinkiniu apie "Saulėleidį". Nors iš tos dar per jauno autoriaus "Saulytės" dramos ir pasiliko tik svajonė, tačiau vėlesnieji jo draminiai veikalai daugiau ar mažiau įėjo į mūsų teatrinę literatūrą: "Minių mylimoji", drama "Kaimynai" ir ypač "Žvejai", kurie sėkmingai buvo statomi ne tik Lietuvos, bet taip pat latvių ir estų teatruose.

Ir tik dabar galim sustoti

ties Santvaru, kaip lyrininiu poetu, kuo jis gyveno ir reikėsi kitoje savo kūrybinės veiklos pusėje, tarsi užtemdęs kitus takus. Čia sąrašas būtų kiek ilgesnis.

Po "Saulytės" sekančiais metais jis paruošė ir Tilžėje išspausdino (1924 m.) pirmąjį eilėraščių rinkinį, taip pat su saulės įvaizdžiu – "Saulėtekio maldos". Vėliau, po ilgų studijų Italijoje, parašė dar dvi lyrikos knygas: "Pakalnių debesys" ir "Giesmės apie saulę /! ir sielą". Tuoj po karo lageriniais metais Vokietijoje išplaukė rinkinys "Laivai palaužtom burėm", o Amerikoje dar šeši rinkiniai paeiliui: "Atdari langai", "Aukos taurė", "Dainos ir sapnai", "Rubajatai", "Buvimo pėdsakai" ir štai paskutinis "Saulėleidžio sonetai".

Jeį teisingai suskaičiavau, tai dešimt lyrinės poezijos knygų. O vienuoliktąjį, pavadintą "Lyrika", 1984 m. buvo išleista Vilniuje, bet joje berods sudėti tik būdingesnieji eilėraščiai iš kitų rinkinių. Prisimenant anuomet užsienyje išugdytas trumparegiškas nuotaikas, ši rinktinė Vilniuje išėjo tartum truputį per anksti. Su ja autorius Lietuvoje tai įgijo daug simpatijų, buvo atpažintas, taigi ir dabartyje nepamirštas. Bet užsienio lietuvių spaudoje susilaukė šiurkščių priekaištų, kad Bostone buvęs per daug svetingas "tarybiniam" svečiam kultūrininkam, kad "bendradarbiaująs su okupantais", kad jam buvę "iš-

STASIO SAULĖTEKIAI IR SAULĖLEIDIS

Paskaita 1991 m. birželio 8 d. Bostone, pristatant Stasio Santvaro "Saulėleidžio sonetų" rinkinį
Bronys Raila

plauti smegenys" ir pan.

Kaip žinau, Stasys dėl to nemaža prikentėjo, labai nusivylė kai kuria užsienio lietuvių spauda ir vienu kitu buvusiu gyvenimo ir literatūros draugu. Beje, dar ir nuo anksčiau itin karčiai jis buvo įsidėmėjęs vieną nuotyki, kai kartą dėl jo svetin-gumo rašytojams iš Lietuvos prie jo namų durų paniekai buvo padėta raudona plyta. Tokius išpuolius ir priekaištų nesąmones Stasys labai jautriai išgyvendavo, ką galėčiau gausiai patvirtinti jo man rašytų laiškų mintimis. Jei apie tai čia prisime nu, tai kad tokio gilaus liūdesio, graužaties ir nusivylimo motyvai labai aiškiai matyti daugelyje jo vėlesniųjų eilėraščių, o taip pat ir paskutiniame rinkinyje.

Žinoma, tai jau nebe literatūra, o mūsų grumslotas gyvenimas. Jį vaizduoti ir nagrinėti nebuvo nei šio pobūvio rengėjų, nei mano kalbos tikslas.

SONETA I

Maždaug prieš dvyliką metų lietuvių literatūron Stasys įtvirtino vieną savotišką – pas mus neįprastą rytietišką – persišką – lyrinės poezijos žanrą ar formą, sudėdamas rinkinį kelis šimtus vadinamų *rubajata* u. Tai buvo Lietuvių Rašytojų Draugijos premijuotas veikalas, mano skoniui vienas iš pačių stipriausių poeto emocijų ir išminties mozaikiškas kurinys.

O dabar štai – *sonetai* ... Patikslinantis priedas "Saulėleidžio" (ar kitose tarmėse saulėlydžio) – tai tik poeto tam tikra nuotaika, o gal ir nuojauta, kad ateina ir gyvenimo saulėleidis. Sonetas – tai jau nuo Viduramžių populiarus tam tikros meninės išraiškos rėmas su labai drausminga forma. Sonate negalima savaliauti. Klasikinis sonetas susideda tik iš 14 eilučių ir turi būti parašytas penkiapėdžio jambio ritmu. Šiais laikais kai kas tokios griežtos tvarkos jau nesilaiko.

Yra du nusistovėję klasikinio soneto modeliai:

a. šekspyrinis, kur pagal nustatytą rimų tvarką turi būti trys posmai po keturias eilutes, o paskutinėse dviejose eilutėse duodamas temos sprendimas: pvz. prieštaraujanti įžangai netikėta, sustiprinto tempera-

mento išvada, ar koks paradoksas; ir b. itališkas soneto modelis turi susidėti iš dviejų posmų po keturias eilutes, kur ramiai pateikiama pasirinktos temos ekspozicija, o pabaigoj du posmai po tris eilutes, kur taip pat išreiškiama poeto pakelta emocija, ar minties bei jausmo dramatizacija, ar koks staigus dvasios konfliktas.

Soneto vertė priklauso, aišku, tik nuo jo kūrėjo poetinio talento ir jo asmenybės brandumo. Neklyskit, tai vieni iš sunkiausių rėmų, kuriuose jūs tam tikra tvarka keturiolikoje eilučių turite ką svarbaus pasakyti – nei mažiau, nei daugiau. Lyginamosios literatūros kritikai dargi sako, kad sugebėjimas parašyti gerą sonetą yra rašytojo talento paliudijimas ir įrodymas, kad esat poetas pilna to žodžio prasme.

Čia neminint daugelio sonetistų italų, prancūzų, anglų, vokiečių ar slavų literatūrose, žymiausių soneto kūrėjus galėtume iškelti tris. Pirmiausiai, žinoma, tos formos gambiausią ištobulintoją Viduramžių italą Grancesco Petrarčą (1304-1374) su jo nelaimingos, bet baisiai didelės meilės aimanomis, skirtomis poniam Laurai. Tų aimanų rinkinys buvo pavadintas *Canzoniere*, arba *Rime in Vita e*

Morte di Madonna Laura. Antrasis soneto (kaip ir dramatinės kūrybos) genijus bus jau septynioliktojo šimtmečio pradžios anglų dramaturgas ir poetas Williamas Shakespeare. O trečias, kaip man ir turbūt visiems lenkam atrodo, buvo – Adomas Mickevičius su Krymo sonetais, parašytais tobula forma, giliu jausmu, ir kur įdėta tiek daug Lietuvos pasiilgimo!

Daugelis lietuvių poetų irgi yra rašę sonetų, bet su jais kiek ryškiau dar nėra sužibėję mūsų poezijos baruose. Daug jų rašęs Motiejus Gustaitis, rūpestingai įformintais tekstais, bet buvo ribotų gabumų. Mūsų literatūroje ir gyvenime gal išliks kiek sonetų, kuriuos yra rašę Maironis, Aistis, Brazdžionis, Bradūnas, Radauskas bei vienas kitas iš dabartinių Lietuvos poetų, su kurių darbais, deja, man dar neteko arčiau susipažinti. (Bus daugiau)

ROMAS PUKŠTYS vėl vyksta į LIETUVĄ liepos mėn. PERVEDAMI DOLEIRIAI, PALIKIMAI. Priima užsakymus automobiliams. Atsiskaityti iki liepos 16 d. TRANSPAK, 2638 W. 69th St., Chicago, IL 60629, 1-312-436-7772.

(25-29)

TREMTIS – LIETUVIŲ TAUTOS TRAGEDIJA

Kaip reikia vertinti tremtinių atsiminimus?

Lietuvoje organizuotai pradėti leisti tremtinių atsiminimai. Tam darbui tvarkyti sudaryta tvirta kolegija į kurią eina Juozas Aputis, Liudvikas Gadeikis, Mečys Laurinkus, Marcelijus Martinaitis, Antanas Rybelis ir Antanas Tyla.

"Vilniaus Periodika" 1990 m. išleido pirmą Vlado Vyšniūno prisiminimų knygą "Šiaurės Eskizai". Tokių knygų būsią daug.

Štai ką tos knygos išangoje rašoma apie pačią tremtį ir kaip ją reikia vertinti. Tą įžangą parašė Redakcinė kolegija.

Mes Dirvoje spausdiname redakcinės kolegijos ir paties autoriaus pasisakymą. Red.

Su pirmu atvirumu pliūpsniu į mūsų gyvenimą sugrįžo tremtis. Iki tol ji stropiai slėpta, šalinta iš dabarties, iš žodyno, iš "kasdien gražėjančio" gyvenimo. Teisintis, kad trėmimai buvo skausminga, bet būtina operacija, ir nėra reikalo jų randų eksponuoti. Jeigu taip būtų... Tada ir slėpti nereikėtų, užtektų kart kartėmis tyliai prie jų susikaupiti, ir tautos dvasia atleistų už tą neišvengiamą sope.

Tačiau visi žinojo – ir budeliai, ir jų aukos, – kad daroma didi neteisybė, todėl vieni stengėsi pasislėpti už instrukcijų, už pareigos, už laimingos ateities idėjos, stengėsi sužadinti savyje šimteriopą kerštą už tikras ar pramanytas skriaudas, – tada lengvesnės rankos ir rambesnė širdis. (Taip galima samprotauti apie savuosius, užkariautojų kito, paprastesnė psichologija.) Antrieji tuo tarpu menkas teturėjo pasirinkimo galimybes: beviltiškai priešintis, o dažniausiai tyliai kentėti ir laukti – gal likimo pirštas nesustos ties manim. Laukimo, iškentėjimo instinktas mus kiauurai permelkė, į tautos genų persidavė, ir mes jau iš anksto esame linkę susitaikyti su bet kokia skriauda. Mes tapome tremtiniai savoje žemėje, tauta – nusikaltėlė, nes joje buvo gyvas laisvės troškimas. Ir tai ne praeitis, ne istorija, o pati gyviausia dabartis. Kelis dešimtmečius vaikščiojo tarp mūsų raupsuotieji, atstumtieji. Tai buvo visos tautos pažeminimo ir nuolankumo apinasris, kurį laikantys save teisiaisiais iki šiol nevengia patimčioti.

Dabar, kai tautoje vėl bunda ryžtas žengti į laisvą būvį, ypač svarbu dvasia atsitiesti, mokyti atvirai ir tiesiai žvelgti į savo praeitį, į kruvynuotus savo istorijos

puslapius. Tai nėra lengva. Ne vien dėl to, kad juose tiek skausmo ir kančių, bet ir todėl, kad ant jų yra suplauta didžiuliai ideologinių, politinių ir kitokių sąnašų klodai, ir mums vis dar nedrąsu pro juos skverbtis. O baisiojo dešimtmečio Lietuvos istorija ir taip susimaišiusi, gėris ir blogis lyg nebeteikė ribų. Dar labiau jinai tyčia supainiota, galingo propagandinio aparato suvesta į keletą viena-reikšmių politinių klišių, kad sunku šiandien rasti žmogų, visiškai laisvą nuo jų spaudimo. Nedažnas drįstų viešai supriešinti save su oficialiąja istorijos doktrina. Mes dar bijome iš ten alsuojančios prapulties, nerandame kuo jai pasipriešinti. Konkretaus žmogaus likimas ir patirtis tapo bevėrtė, geriausiu atveju galėjo būti pavadinta atsitiktinumumu, neturinčiu reikšmės istorijai. Ir kuo didesnis melas, tuo objektyvesnės teisybės skraiste jis buvo gaubiamas. Istorijos tiesa pasidarė atskirų suinteresuotų institucijų monopolis, ir taip ji kasdien vis labiau tolo nuo realybės. Būtų pragaištinga, jei ir šiandien istorinė tiesa būtų taikoma ne prie tikrovės, o prie naujos ideologijos.

Tremtis yra lietuvių tautos tragedija, nusinešusi tūkstančių tūkstančius gyvybių, dar daugiau palikusi suluošintų, dvasiškai ir fiziškai sužlugdytų gyvenimų atplėšusi nuo tautos ir išblaškiusi po pasaulį šimtus tūkstančių lietuvių. Apgalvotai ir planingai vykdytam lietuvių tautos genocidui negali būti jokio pateisinimo. Privalu pripažinti švenčiausią kiekvieno žmogaus, kiekvienos tautos teisę gintis ir nebūti dėl to laikomam nusikaltėliu. Todėl tokie pat tremtiniai, stalininio teroro aukos yra ir vadinamieji politiniai kaliniai. Sąjūdžio komisija stalinizmo nusikaltimams tirti siekia visuotinės jų rehabilitacijos.

Tokioje situacijoje, tokioje dvasinėje situacijoje ypatingą reikšmę įgy-

ja skaudžiausių to meto kenėtojų – tremtinių liudijimai. Jie iki šiol buvo išvyti iš istorijos, ir jų liudijimas tebėra neišklaustas. (Kaip ir apskritai žmogus tebėra neišklaustas.) Betarpiškiausiai pajutę "istorinių pasikeitimų tiesą ir jėgą", šiandien tie žmonės turi didžiąją teisę svarstyti ir teisti. Lyg vėluojantys liudininkai jie ateina į viešumą, ir labai svarbu, kaip mes pasirengę juos priimti. Tai nėra taip neproblematiška, kaip galėtų pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Ar mes esame pasirengę ne tik nubraukti ašarą, klausydami jų kančių istorijų, ne tik užjausti juos kaip daug ir neteisingai kentėjusius žmones, bet ir išgirsti jų mintis, jų vertinimus, jų samprotavimus apie patirtą tragediją priežastis?

Nėra abejonės, tremtis kaip kančia šiandien jau tvirtai išėjo į viešumą. Apie tai kalbama be išlygų ir atsiprašėjimų, taip pat be pirmosioms publikacijoms būdingo sensacijos prieskonio, o paprastai ir aiškiai, suvokiant, kad žmonių kančia reikalauja pagarbos. Dalis atsiminimų į tai ir orientuota: nors šiek tiek parodyti, kokios kančios ir pažeminimai teko niekuo nekaltiems žmonėms, ir garsiai viešai paklausti – už ką? Tai protestas ir priminimas, kad skriauda neužmiršta. Juos ir toliau reikia skelbti. Tačiau daugumai rašančių atsiminimus nepriimtinas toks aukos būvis. Ne vienas ir laisvėje ieškojo būdo, kaip padėti kraujyje plūstančiai tėvynei. Jie ir dabar vienaip ar kitaip bando apmąstyti savo kentėjimus, įprasminti per nežmoniškas kančias įgytą patirtį.

Čia ir turime sau atsakyti: ar mes pasiruošę priimti, bent išklausti tą patirtį? Tik vienaprasmiškai atsakius į šią klausimą, galima galvoti apie sistemingesnę tremtinių atsiminimų leidybą. Žinome, kokiais įstatymais remdamasi dirbo stalininė mašina, todėl neturime teisės iš anksto rūšiuoti žmonių į teisingai ir neteisingai

Chicagos šauliai per šv. Mišias šv. Kazimiero kapinėse gegužės 27 d., prisimena šiose, turbūt, didžiausiose išeivijoje lietuvių kapinėse, palaidotus lietuvius. Ed. Šulaičio nuotr.

represuotus, žmonių likimams taikyti klasinio vertinimo, teismo ar pasmerkimo mastelį. Pakankamai ilgai, ypač istorijos moksle, faktai buvo derinami prie idėjos, kad tokiu metodu ir toliau būtų galima kliautis. Mums reikalinga visa informacija apie stalinizmo nusikaltimus lietuvių tautai. Tu ri būti išgirsti ir išklausti visi žmonės – betarpiški anų įvykių dalyviai, aukos. Tik šitaip sukaupsime šaltinį, archyvą tolesniems lyginimams, studijoms. Ir tik viešai skelbiami šitie atsiminimai atliks savo funkciją.

"Pergalės" žurnalo redakcija pritarė tokiai pažiūrai, iš to ir gimė sumanymas leisti žurnalo bibliotekėlę "Tremties archyvas". Ir kitų leidyklų knygų išvysime su šituo ženklu – tremtis per daug skaudžiai palietė mūsų tautą, kad kas nors vienas turėtų teisę ar pajėgtų mono polizuoti šią temą. Tikimės, kad tremčiai skirta serija padės suvienyti, susisteminti šios srities publikaci-

jas. Ir svarbiausia – padės mums išryškinti požiūrį į tremtį ne vien kaip į kentėjimą, bet kaip į tam tikrą poziciją.

Iš tokios pozicijos vertintini ir Sibiro kankinių atsiminimai. Privalome gerbti žmogaus kančią ir pripažinti teisę pasakoti apie tas kančias ir pažeminimus taip, kaip žmogui atrodo teisingiausia, priimtinausia. Jų autoriai savo kančia ir ilgus dešimtmečius trukusia užmarštimi bei diskriminacija apgynė savo tiesą ir savo požiūrį į socialinę, politinę, dvasinę tikrovę. Mūsų pareiga ne koreguoti, o ginti jį. Suprantame, kad prie aptakių, "laiko reikalavimus" atitinkančių frazių pratusiai ausiai Stalino tremtinių samprotavimai kai kada gali pasirodyti drastiški ar net perdėti. Tačiau manome, jog nemoralu iš stalininiame pragare malamo žmogaus reikalauti, kad jis taikytųsi prie šios dienos ideologinių ar konjunktūrinių poreikių.

(Bus daugiau)

Dvidešimt devintasis Dirvos novelės Konkursas PREMIJA 700 DOLERIŲ

skiriama iš

a.a. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko
Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiui įteikti data 1991 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiui siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtina privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant priedamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

DOOR TO DOOR

PARCEL SERVICE TO

UKRAINE - LITHUANIA - LATVIA - ESTONIA
BYELORUSSIA - MOLDAVIA - CRIMEA
LENINGRAD, MOSCOW

• Money • We send parcels with used and new clothing
• Car sales • minimum 5kg or 12lbs. NO MAXIMUM LIMIT.
• Flower delivery • Standard food parcels - regular and express

INTERPOSTMIR CO.
1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212
Tel. (716) 894-9880

KRUVINASIS SEKMADIENIS

Kazimieras Zalensas

Staiga geležinis drakonas spjovė ugnimi į kojas! Kritau kaip pakirstas. Atrodė, kad nutraukė kairiąją koją!? Ne baimė, o netikėtas įnirtis pakėlė mane iš po artėjančių vikšrų. – "Curvų išperos"! – surikau, pakartodamas žilabarzdžio senuko žodžius, virtau kūliais į šalį, nurepenau prie netoli juoduojančių dviejų medžių ir griuvau už jų. Graibiausi kišenėse nitroglicerino, bijodamas ir pažvelgti į kojas.

Kažkas palietė petį. – Dvi moteriškės. Kažko klausė. Bet aš nieko negirdėjau. Tik mačiau mirguliojančioje prieblandoje jų žiopčiojančias burnas. – Visai nebegirdėjau! Bet suvokiau, kad klausia kas man atsitiko?

– Kairiąją koją, matyt, nutraukė, rūpūžės šitie, su patranka! Aukščiau kelio – gelia, o žemiau, atrodo, nebėr?!... ir nususukau, išvydęs besileidžiančios raketos šviesoje, prie kojų kruviną sniegą.

Moterys, pritūpusios, čiupinėjo koją. Kažką sakė man.

– Nieko negirdžiu! Nieko nejaučiu! – kartojau.

Moteris pasilenkė arčiau prie mano ausies, kažką sakė, rodė. – Rodė užsimti šnerves ir pūsti! Aš taip ir padariau. Vieną, kitą kartą. Ne, dešinioji ausis buvo lyg užcementuota. Bet kairiojo lyg ir surūdėjo kas, kliunkte lėjo, apsvirtė akmenukas? Ir išgirdau, kaip antroji moteriškė, klūpanti prie mano kojų, šypsodamasi sako man:

– Nenutraukė! – Yra, žmogeli, tamstos kojytė! Tik batas apgadintas! Tikriausiai nervus atmušė tas šovimas!? – Per ilga atsigaus. Turėtų atsigauti!

Dabar ir aš pats, atsisdėjęs, apčiupinėjau koją, pastuksenau, įgnybau. – Nieko nejutau. Bet mačiau... yra koja! Ir batas yra: purvinas, suodinas ir kruvinas, kaip ir kelių klešnė, bet koja yra! – Nenutraukė, rūpūžės! – nudžiugau.

– Einam iš čia, – ragino moterys. – Desantininkų primarmėjo, kaip amaro, va ro, grūda, muša! – kėlė mane moteriškės. Ir čia besileidžiant kažkelintai raketai, pamačiau visai netoliese, tanko provėžoj pupsančią kepurę.

– Mano kepurė! – išsiplėšiau iš moterėlių ir, nukėpusi, kapt! pagriebiau ją ir repi-repi-atgal! – Mano kepurė! – rodžiau moterims, dauždamas nuo jos purvą ir sužnekiną sniegą. O šie dvi tik lingavo galvomis:

Žmogeli, – negi tamstai kepurė brangesnė už galvą? – Mirti suspėsime dar!

– Nepaliksiu jiems nieko! – Nei kepurės, nei rūmų! – narsavau. – Juk nei veikė mūsų – beginklių, ne su tankais! – Ir neišgąsdino! – Mes neišsilakstėm! – Išgrauškit, pragaro išperos! – sumosavau atsikovota kepure ir vos nesugriuvau į kraujo balutę. – Bet iš kur gi šitas kraujas? – nusistebėjau garsiai, dar kartą nužvelgdamas savo kojas.

– Mergaitės čia, gimnazistukės iš Kupiškio, sužeistos gulėjo, kolei greitoji atvažiavo. – Plastmasinės skeveldros sulindo į plonai apautas kojas ligi kaulo!? Vai, Dieve, Dieve! – Einam iš čia, kol neužmušė! – Žiūrėkis, ir jedinstvininkai, kaip krankliai, atlėkė paskui šituos kraugerius? – Raudonais raiščiais apsiraišioję, kaip komisarai? Valdžios ir kraujo ištroškė!? – Paėmusios tvirtai už parankių, moterys vedė mane iš "mūšio lauko", vedė per gatvę, pasodino prie naujo namo fasado, ant suoliuko, o pačios, parodžiusios į koją, pagrasė man nesikelti, ir nuskubėjo atgal ieškoti nukentėjusių, nespėjus man net padėkoti. Lydėjau jas akimis ir ūnai nusivožiau savo sumaitotą kepurėlę, pajutęs gėdą savo "narsai" ir pagarbą bei dėkingumą šių moterėlių tyliai drąsai ir begaliniam gerumui. – Ačiū Jums, lietuviškos moterys, ačiū!

ŠVENTOJI VĖLIAVA

Nepriklausomybės aikštė. Pavakarys. Šiaurės vakarų vėjas užgesino žvakutes prie minietūrinio "Televizijos bokšto" ir koplustulpio, piktai plaukė įvairiaspalvius vaikų piešinius, žvangino sovietinius medalius ir ordinus, kuriais nuka-

binėtos rūmų gyvybinės užtvaros, voliojo, nupūtęs nuo virbo, kareivišką kepurę su raudona žvaigžde... Ją pavi jo trys mergaičiukės, sumargavusios snieguotoj aikštėj, kaip trys margaspelviai pavasario žiedai! Pakėlusios kepurę, apžiūrėjo, viena net užsidėjo ant galvos, bet ji buvo didelė, kiaura ir visai jai netiko. – Trečioji, pamo vusi ant piršto, pasuko ir, visos klekenant, vėl užmovė ją ant geležinio armatūros virbo, šalia piešiniais išmarginto popieriaus lakšto, nuo kurio nebeatsitraukė, kickenamos garsiai deklamavo vaikiška ranka išringiuotą ketureilį:

*"Kuoleliu mojuoja Švedas
Griauždamas buroką.
Jarmalavičius šaukia "badas!"
O Juonienė šoka!"...*

– Patinka? – šypstelė netoli stovintis senukas. Parašė už jus mažesnės, – visai spirgiškai! – paaiškina. Mergaičiukės tik dabar įsistebeilija į senuką. – Jis gal ne toks senas, kiek apšepęs, aprūkęs, vėjo nugairintas ir sužvarbęs. Bet mergaičiukės ne todėl žiūri į jį taip susidėmėjusios. – Rankose jis laiko trispalvę. Vėjas plauks to ją... didelę, gražią, kartais visai uždengiančią senuko veidą.

– Dėde, ar Jūs čia stovite sargyboj prie "Televizijos bokšto"? – paklausia mergaičiukė, vilkinti melsva striuke, suskaičiavusi prie "bokšto" prikalčius keturioliką juodų knyželių žuvusiems.

– Stoviu – prie Lietuvos! – atsako senukas. – Jo balsas prikimęs, skruostu ringiuoja vėjo išspausa ašara, palikdama šviesesnį ruoželį.

– Dėde, ar seniai Jūs čia stovite? – susidomi ir mergaitė geltona striuke, kresteldama ant nugaros storą kasą.

– Ar aš? – nubraukęs kepurės "ausimi" ašarą, nužvelgia linksmi visus tris ir oriai taria: – stoviu čia nuo sausio 13-osios.

Vilkaviškio vyskupijos vyskupas Juozas Žemaitis šventina koplytėlę Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje Brighton Parko lietuvių kolonijoje, Chicagoje. Po šių apeigų buvo viešas susitikimas su Chicagos lietuviams tos parapijos salėje.

– Va Jėzau! – Du mėnesiai!? – aikteli nustebusios mergaičiukės.

– Tai jau bus tik tiek. – Šiandien kelinta? – Dvylikta? – Tai rytoj ir sueis lygiai du mėnesiai, – patvirtina jis ir šypsosi.

Ir nė karto nebuvot parėję namo?

– O kad mano namai ne čia, prie Nemuno! – paaiškina senukas.

– Tai kur jūs miegat? – negali patikėti atvykėlės.

– Čia ir miegu. – Va, toj būdelėj pasnaudžiu, – parodo akimis į aikštės pakraštį, kur, prieš gastronomo parduotuvę, dūluoja iš lentų suresta žaliai dažyta pašiūrė. Dabar ten ir dujas atvedė, – nebebausis nė šalčiai. Iš pradžių, tai tik prie laužo pasišildydavom...

– Tai jūs, dėde, ir nevalgė nuo to laiko, kai čia stovite? – mergaičiukė geltona striuke jau traukia kažką iš kišenės.

– Nebadaujam. – Žmonės atveža. Ir valdžia būdelių-kioskų pristatė, kaip matot, karštos arbatos, dešrelių, galima gauti.

– Suvalgykit, dėde! – mergaičiukė ištisia atkakliajam budėtoji sumuštinį, išvyniotą iš balto popieriaus.

– Paimkite! – antroji tiesia jam obuolį, trečioji – celofaninį maišelį su saldainiais.

– Ačiū, vaikučiai! – Valgykit jūs. – Mano rankos užimtos.

– Dėde, mes palaikysim vėliavą! – viena per kitą siūlosi mergaičiukės. – Rankos Jums pailsės. Ir sušils!...

– Negalima! – surimrtėja senukas. – Jeigu jau atva-

žiavau čia stovėti, tai ir turiu stovėti! – Šita vėliava – tikra, – Nepriklausomybės laikų! – Išsaugojau! – ne be pasididžiavimo paaiškina.

– Mes pastovėsime! Mes labai norim palaikyti šitą vėliavą! – šokinėjo aplinkui mergaičiukės, stengdamosios nors pirštu ją paliesti. – Mūsų autobusas, va, matot, dar stovi! Ir nepypsi! – rodė storakasę į Neries pakrantę vos beįžiūrimą geltoną autobusą.

– Negaliu, vaikučiai. O jeigu kas atsitiks? – Ne, – pats turiu stovėti.

– Dėde, ar dar ilgai Jūs čia stovėsite? – išdrįso paklausti ir pati tyliausia mergaičiukė, vilkinti ružava striuke, tebelaikinti rankoje didelį raudonšonį obuolį.

– Stovėsiu, kiek reikės. – Čia gi Nepriklausomybės aikštė. – Šventa aikštė. Ir šita vėliava šventa. – Stovėsiu, kol niekas iš atėjusių į ją nebesikėsins. – Ir senukas, atsukęs veidą Šiauriui, kilstelėjo, visu gražumu vėjuje išsiskleidusios, trispalvės kotą. (Pabaiga)

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

Dr. J. Vengrio memuarai
MANO KELIAS
270 psl., kaina 12 dol.
gaunama:

J. Vengris, P.O. Box 104
Osterville, MA 02655

MĖSOS PRODUKTAI
aukščiausios kokybės
pristatomi į namus

LIETUVOJE: medžioklinės
dešrelės, palendvica, dešros
ir kt. \$95.–

Mažesnis siuntinys \$68.–
TRANSPAK, 2638 W. 69th
St., Chicago, IL 60629.
1-312-436-7772

LOS ANGELES TAUTININKŲ VEIKLA

Sekmadienį, birželio 9-tą vyko Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Los Angeles skyriaus metinis susirinkimas Tautinių Namų apatinėje salėje. Skyriaus pirmininkė Liucija Mažeikienė susirinkimą atidarė sveikinimo žodžiu ir susirinkimui pirmininkauti pakvietė Feliksą Masaitį, sekretore Nelę Mockuviene.

Pereitų metų bėgyje netekome dviejų, tikrai daug pagarbos užsitarnavusių tautininkų, mūsų skyriaus narių. Amžinybėn iškeliavo dr. Petras Pamataitis ir Alfonsas Valavičius. Susirinkimo pirmininko paprašyti sustojome pagerbti jų taurų atminimą.

Susirinkimo pirmininkas pasveikino gen. garbės konsulą Vytautą Čekanauską ir jo žmoną Janiną, mūsų skyriaus ištikimus narius, o taip pat pasveikino ir pasidžiaugė, kad susirinkime dalyvauja S-gos pirmininkas dr. Povilas Švarcas ir visa S-gos

valdyba.

Pereito metinio susirinkimo sekretoriaus Petro Maželio perskaitytą protokolą, o taip pat ir pirmininkės Liucijos Mažeikienės, išdininko Ramūno Bužėno ir Revizijos komisijos vardu Prano Dovydaičio pateiktus pranešimus susirinkimas priėmė su padėka. Po trumpų diskusijų susirinkimo prašoma valdyba kandidatavo kitai kadencijai ir buvo visais balsais perrinkta. Taip pat sutiko pasilikti ir vienbalsiai perrinkta Revizijos komisija, susidedanti iš Janinos Čekanauskienės, Vinco Juodvalkio ir Prano Dovydaičio.

S-gos pirm. dr. Povilas Švarcas padarė trumpą veiklos ir įvykių apžvalgą ir padėkojo gražiai veikiančiai skyriaus valdybai. Konsulas Vytautas Čekanauskas įdomiai papasakojo apie Lietuvos Aukščiausios Tarybos pirmininko prof. Vytauto Landsbergio viešnagės pasi-

ringimus gegužės pradžioje ir atsakinėjo į klausimus. Skyriaus pirmininkė Liucija Mažeikienė uždarė susirinkimą dėkodama už narių pasitikėjimą ir pakvietė visus vaišintis. Prie gausiai padengto stalo, gurkšnodami kavą ir skanų Kalifornijos vyną, susirinkimo dalyviai nerodė noro skirstytis, bet dar ilgai šnekučiavosi, dalinosi išpučiais.

Perrinktosios valdybos sąstatas toks: Liucija Maže-

kienė – pirmininkė, Irena Bužėnienė – vicepirmininkė, Antanas Pavasaris – vicepirmininkas, Juozas Raibys – sekretorius, Ramūnas Bužėnas – išdininkas.

Ateinantys skyriaus renginiai numatyti: Birželio 30 d. svečio Viliaus Bražėno paskaita, liepos 7 d. skyriaus piknikas, rugsėjo 8 d. Tautos Šventės minėjimas.

Sveikiname darbščią valdybą! Rūta Sakienė

VILHELMINAI GENIENEI devynios dešimtys metų

Sukaktuvinė Vilhelmina Kiselytė – Genienė ir ilgametis šeimos draugas pulkininkas, savanoris kūrėjas ir Vyčio Kryžiaus kavalierius Jonas Andrašius. Abu jau 90 metų

Balandžio septintą dieną Eglė ir inž. Bronius Arai puošnioje savo "Eagle Rock" – Arų Kalno gyvenvietėje suruošė iš Chicagos besiviešindčiai mamytėi ir uošvei Vilhelminai Genienei šaunią devyniasdešimtojo gimtadienio puotą. Iš arti ir toli susirinko didelė grupė Arų, bet daugiausia pačios V. Genienės senų laikų o ir naujų draugų ir pažįstamų pasveikinti šią visad jaunai nusiteikusią, nepalaužiamai geros nuotaikos ir skaidraus proto devyniasdešimtmetę.

Vilhelmina Kiselytė gimė 1901 m. balandžio 6 dieną. Išteikė už pulkininko Petro Genio ir laimingai išgyveno 47 metus. Išaugino tris dukras: Eglę Ariene, Liudą Yčienę ir Nijolę Poškiene. Sukaktuvinė džiaugiasi turėdama dvylika anūkių ir devynis proanūkius, kurių paskutinis gimė kaip tik šią jos gimtadienio dieną.

Daugelį metų esanti Kunigaikštienės Birutės Draugijos centro valdybos, kuri yra Chicagoje, kruopšti, pareiginga ir taupi išdininkė, V. Genienė, kuri daug laiko praleidžia Kalifornijos maloniame klimate, priklauso ir Los Angeles skyriui.

Valio gerbiamai ir mielai V. Genienei. Geros sveikatos ir visuomet geros nuotikos, dar daug gražių metų Jus mylinčių ir gerbiančių artimųjų tarpe!

Rūta Sakienė

IŠ BOSTONO

SUSITIKIMAS SU VILKAVIŠKIO VYSKUPU

Birželio 15 d. vakare atvykę į Bostoną dalyvauti tragiškojo Birželio minėjime, Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis ir J.E.-jos palydovas, dekanas Vytautas Gustaitis susitiko su apylinkės lietuviais. Garbinčius svečius pristatė Šv. Petro parapijos klebonas, kun. Albertas Kontautas.

J.E. vyskupas J. Žemaitis savo prakalboje vaizdžiai apibūdino Lietuvos kančių kelią, stiprėjantį žmonių tikėjimą siekiant atgauti pilną nepriklausomybę. Kan. V. Gustaitis kalbėjo apie Vilkaviškio katedros atstatymo planus, vaikų ir jaunimo katechizavimo problemas. Pagarbūs svečiai padėkojo Amerikos lietuviams už šiltą priėmimą ir dėmesį visoje lietuvių kolonijose. Susitikimą Lietuvių Piliečių klube organizavo Birželio minėjimo komitetas, pirm. Bru tenis Veitas, kavutė ir užkandžius paruošė Baltijos tunto tuntininkė Jūratė Aukštikalnienė ir Bostono atieitninkės.

L.Ž.

ŠV. MIŠIOS UŽ LIETUVĄ BOSTONO KATEDROJE

Birželio 16 d. 4 val. p.p. Šv. Kryžiaus Katedroje iškilmingomis pamaldomis "už Lietuvą, nenugalėtą tikėjime ir viltyje", buvo paminėti 1991 m. birželio tremimų 50-oji sukaktis, Kruviniojo sekmadienio ir dabarties dramatiniai įvykiai Lietuvoje. Šv. Mišias koncelebravo Bostono archievyskupas, kardinalas Bernardas Law, savo pamokslą paskyręs lietuvių tautos pasišventimui ir pasiaukojimui kovoje už nepriklausomą ateitį.

Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis asistavo Mišioms ir pasakė specialią prakalbą, skirtą 50-oms metinėms nuo Baisiojo birželio pradžios. Kartu Mišias laikė kun. Vytautas Gustaitis, kun. Albertas Kontautas, patamavo Šv. Jono seminarijos seminaristai, dalyvaujant Naujosios Anglijos lietuvių parapijų klebonams, kunigams ir vienuolijoms.

L.Ž.

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Liepas D., Michiana	15.00
Lauraitis A. Willow Sprgs	25.00
Savickas J., Chicago	5.00
Basiulis A. Redondo Beach	10.00
Lembertas M. Santa Monica	30.00
Noges NG., Canada	4.92
Braskys A. Canada	5.00
Mikelaitis J. Germany	15.00
Daunorienė J., Oak Lawn	25.00
Bernot J. Union	25.00
Lauzikiene A., Atlantic B.	5.00
Telyčėnas B., Dearborn	5.00

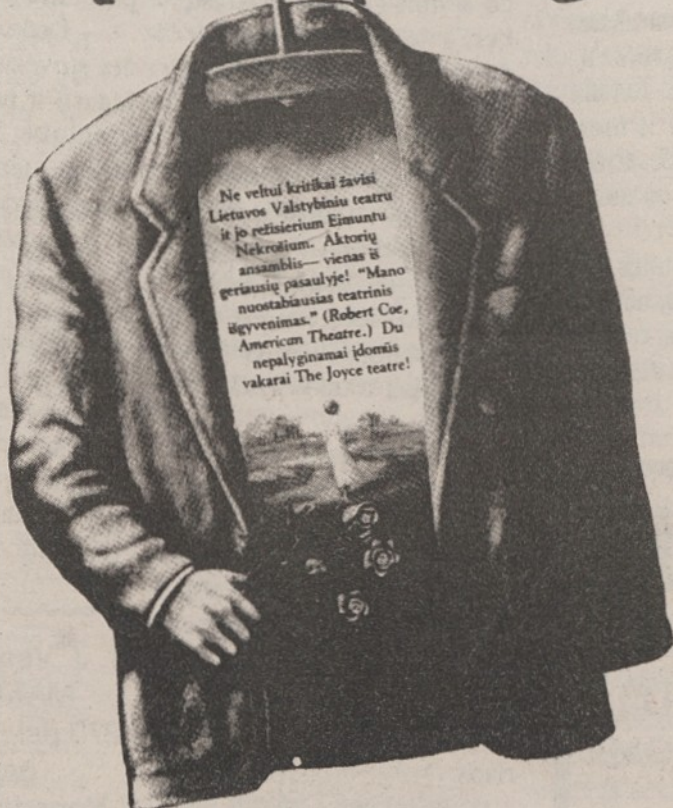
Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

PASKUTINĖS SAVAITĖS!

The Joyce Theater ir Lincoln Center Theater pristato du scenos veikalus iš Vilniaus

Lietuvos Valstybinis Jaunimo Teatras

DĖDĖ VANIA & KVADRATAS

"NUOSTABU!"

— Los Angeles Times

Spektakliai lietuvių kalboje; vertimas į anglų kalbą vyksta tuo pačiu metu. Ausinės — veltui.

Dėdė Vania- Birželio 25-30 Kvadratas- Liepos 2-7

Tvarkaraštis: antrd.-penkt. 8 v.v. šešt. 2 v.p.p. ir 8 v.v. sekmd. 2 v.p.p. ir 7:30 v.v.

Bilietai: \$30 20 ar daugiau asmenų grupės gauna 20% nuolaidą, \$24

JOYCECHARGE 212 242 0800

THE JOYCE THEATER 175 EIGHTH AVE. AT 19TH STREET, NEW YORK, NY 10011

"The Annenberg Center" Filadelfijoje pristato Lietuvos Valstybinį Jaunimo Teatrą su spektakliais:

"Dėdė Vania" — liepos 10 ir 11 d., "Kvadratas" — liepos 12 ir 13 d.

Informacijai kreiptis: The Annenberg Center, tel. 215-898-6791.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENES XIII TARYBA

JAV LB XII Tarybos Vyriausioji Rinkimų komisija, patikrinusi prisiųstus jai iš apygardų rinkiminių komisijų protokolus, suvestines ir kitus raštus apie JAV LB XIII Tarybos narių rinkimus, prasielenkimų su Rinkimų Taisyklėmis nerado, tad remdamasis 58 str. laiko rinkimus įsiteisėjus ir skelbia galutinius rinkimų duomenis. Rinkimuose dalyvavo 6161 balsuotojas, kurie išrinko šiuos tarybos narius.

BOSTONO Apygardoje balsavo 542, išrinkta 5 nariai.

BUIVYDAS Romas
ČEPAS Gintaras *
JANULAITIS Erdvilis
KUPČINSKAS Aidas
MEILUS Eduardas *

Kandidatai:

MEILUVIENĖ Teresė

CONNECTICUT Apygardoje balsavo 540, išrinkta 5 nariai.

BALSYS Linas *
DRESLIŪTĖ Zina V. *

DZIKAS Alfonsas *
VĖBRAITĖ-GUSTIENĖ

Vaiva R.

ŽIŪRYS Eugenijus

Kandidatai:

RAŠKEVIČIUS Vitas
VIRBICKAITĖ Algutė
ALŠENAITĖ-URBAN Stefa

FLORIDOS Apygardoje balsavo 516, išrinkta 5 nariai.

ARMALIS Adolfas *
ČYVAS Matas
MAJAUSKAS Vytautas
SODONIS Marius
ZUNDĖ Pranas *

Kandidatai:

PETRULIS Algirdas
VELAVIČIUS Alfonsas

MICHIGANO Apygardoje balsavo 466, išrinkta 5 nariai.

KAMANTAS Vytautas
KAMANTIENĖ Gražina *
PETRULIS Vitas *
PETRUSEVIČIŪTĖ Danutė
UDRIENĖ Rūta

Kandidatai:

URBONAS Jonas

NEW JERSEY Apygardoje balsavo 285, išrinkta 3 nariai.

BITĖNAS Arūnas *

BITĖNAS Rimas *

GRAŽULYTĖ Rita

Kandidatai:

MELINYTĖ Gina
MELINYTĖ Vida
LUECKE Claudia

NEW YORKO Apygardoje balsavo 497, išrinkta 5 nariai.

BILERIS Kęstutis J.
KAZLAS Juozas
LORA Tomas
NORVILAITĖ Danutė
VIRKUTYTĖ Rūta

Kandidatai:

VENCKUTĖ Janė
VAKSELIS Aleksandras
MIKLAS Kęstutis K.

OHIO Apygardos balsavo 555, išrinkta 5 nariai.

ALŠENAS A. Paulius
AUKŠTUOLIS Rimantas
BUBLIENĖ Ingrida
PUŠKORIENĖ Dalia
RUKŠENAS Algis

Kandidatai:

STANKUS Viktoras
BIELIAUSKAS Vytautas
LENKAUSKAITĖ Viktorija
ŠIRVAITIS Algis
ARDYS Juozas
MARCINKEVIČIUS Egidijus

PIETRYČIŲ Apygardoje balsavo 633, išrinkta 6 nariai.

GEČIENĖ Teresė *

KUČAS Linas
MACIŪNAS Vytas
RUKŠYS Vidmantas
STRIBIENĖ-KROKYTĖ
Jūratė
ŠEŠTOKIENĖ Onilė

Kandidatai:

GAILAITĖ Nida
PAKŠTIENĖ Audronė

VAKARŲ Apygardoje balsavo 459, išrinkta 5 nariai.

BRINKIS Zigmąs *
GEDGAUDIENĖ Violeta
KULIKAUSKAS Edmundas
NELSIENĖ Angelė
VISKANTA Zigmąs

Kandidatai:

VIDUGIRIS Vytautas
NAVICKIENĖ Danguolė
NELSAS Romas
RAULINAITIS Algis
PETRULIENĖ Antonija

VIDURIO VAKARŲ Apygardoje

I ir IV rajonuose balsavo 1311, išrinkta 13 narių.
DAULIENĖ Salomeja

Baisiojo birželio minėjimas Clevelando vyskupijos patalpose. Ohio Gubernatoriaus George Voinovich atstovas August Pust skaito gubernatoriaus proklamaciją. Greta ALTO skyriaus pirm. Inž. A. Pautienis V. Bacevičiaus nuotr.

PATARIMAI SVEIKATOS REIKALAIŠ

Dr. Vytautas Apynys

Pabaigai, šiek tiek apie kraują spaudimą. Dr. Degėsys buvo daug parašęs apie kraują spaudimą, taigi čia paminėsiu jo nepaminėtus niuansus.

Kraujo spaudimas yra rezultatas širdies išmetimo į cirkuliaciją tam tikro kiekio kraujo, kuris faktiškai niekad negali visu pilnumu pra-

siveržti pro kapiliarus į venas iki kito kraujo impulso, dėl galutinių arterijų ir kapiliarų siaurumo ir daugumo. Doktoras Degėsys tą paminėjo rašydamas apie diastolinį kraujo spaudimą. Paprasčiausiai galima būtų sakyti, kad kraujo spaudimas priklauso nuo dviejų faktorių: nuo kiekvieno širdies kraujo išmetimo kiekio ir nuo galutinių arterijinių indų didumo. Didesnis duoda mažesnę spaudimą ir atvirkščiai. Kadangi capiliarinių indų kalibro negalima padidinti, tai mums reikia pridėti pora papildomų faktorių periferinį pasipriešinimą ir kraujo tirštumą.

Kai tik kraujas patirštėja, periferinis pasipriešinimas padidėja, kraujo spaudimas paaugštėja. O kraujas visuomet tirštėja, jeigu žmonės negeria pakankamai vandens. Normalioje, ne šiltoje aplinkumoje, prakaito liaukos išspaudžia vandenį odos valymui, o kraujas sugrąžina vandenį ir pats patirštėja.

Kalbant apie kraujo spaudimą gydymą Dr. Degėsys išvardino penkias grupes vaistų. Noriu čia apie juos pakalbėti.

Geriausi vaistai būtų kraujo indus plečiantieji. Jie neardo gamtos ar sutvėrėjo taisyklių. O kitas keturias grupes skiriu prie pavojingųjų.

Šlapumą varantieji man labai gerai pažįstami. Jie pagaminti vandens išvymui iš sutinusių nėsčių moterų. Tam tikslui jie naudingi. Aš juos irgi naudodavau nedaugiau kaip dvi tabletes į savaitę, nakties metu, lovoje. Jie turi vieną blogą ypatybę: jie išvaro tarplastelinį vandenį, kada

sutinimo vandens neliaka. Jie tuo būdu sutirština kraują. Tai žinoma, kraujo spaudimas nukrinta, nes širdis dėl nuovargio silpniau pumpuoja.

Beta receptorių blokuotojai taip pat nusilpnina širdį: net padeda numirti be skausmo. Barbertono* doktoras, Dr. Cefalu, 72 metų amžiaus, grįžo vakare iš kardiologo su beta blokais. Išmiegojęs atsikėlė septintą valandą ryto naujienų paklausti. Po valandos žmona atnešė jam pusryčius ir rado jį kėdėje užmigusį amžinuoju miegu.

Inkstų enzimų blokuotojus ir smegenų vazomotorinių centrų blokuotojų aš nepažįstu ir nepatarčiau niekam su jais susipažinti.

Kraujo indų plečiantieji yra naudingiausi vaistai. Deja, geriausieji iš jų jau nebegaminami. O jie buvo tokie galingi, kad patys gamintojai nesugebėjo racionališkai pritaikyti kaip juos naudoti. Jie buvo pavadinti UNITENSEN (Cryptenamine acetates), Būtų patartina Lietuvos farmakologijai ar universitetui nusipirkti tą formulę. Kadangi jie nebegamina, gal jie pigiai parduotų, ar net padovanotų, nereikalingo vaisto formulę. Itakingam Obsterikos Gynekologijos GREY JOURNAL straipsnyje taip buvo parašyta: "The unitensen cannot be used for reduction of hypertension; since the effective and toxic dosage coincide."

Buvau net parašęs bendrovei apie jų klaidą, bet jie paskambino man pranešdami, kad jie jau perdavė juos kitai bendrovei.

Atsisėsdavau prie pacientės lovos ir per 45 minutes nuleisdavau su unitensinu bet kokį kraujo spaudimą iki normalumo. Po to, duodavau intraveninį 3000 cc 5% Dextrose in water, per 12 valandų. O ant rytojaus pakartodavau tiksliai vieną tūkstantį ir išrašydavau ligonį į namus. (Pabaiga)

* *

55 sv. MAISTO PRODUKTŲ
pristatome į namus
LIETUVOJE:

cukrus, ryžiai, mėsa, miltai, kondensuotas pienas, olandiškas sūris, šprotai, aliejus, razinos, riešutai, kava, arbata, prieskoniai ir t.t. \$95.-
ŠVENTINIS SIUNTINYS:
kava, razinos, riešutai, šprotai, mėsa, šampanas, šokoladas dėžutėse, gelės, \$65.-

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629
1-312-436-7772

1991 KELIONĖS Į LIETUVĄ

Nuo 7 iki 14 dienų Lietuvoje
19 įvairių maršrutų

Dauguma kelionių aplenkia Maskvą. Maršrutai įdomūs –
Šiluvos Atlaidai, kelionė laivu Baltijos jūroje, Lietuva,
Kopenhaga, Varšuva, Helsinkis

Smulkesnėms informacijoms ir lankstinukams, kreipkitės į

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4 Newton, MA 02164
Tel. 617-965-8080 Fax 617-332-7781

NARUŠIENĖ FIRANT
Regina G

Kandidatai:

PLIŪRIENĖ-ARDYTĖ Reda

JAV LB XIII Tarybos nariai skelbiami alfabeto tvarka.

Kandidatai balsų daugumos eile.

* Nariai buvo JAV LB XII Taryboje.

JAV LB XIII TARYBOS
Vyr. Rinkimų Komisija

**Visi, kurie skelbiasi Dirvoje
niekad nesigaili**

PREZIDENTAS BUSHAS PASIRAŠO LAISVĖS PROKLAMACIJĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

rūpinimą dėl sovietų veiksmų prie Latvijos bei Lietuvos pasienių postų ir besitęsiančią Vilniaus radijo bei televizijos pastatų okupaciją.

Daugumas svečių buvo pabaltiečių organizacijų atstovai atvykę iš įvairių JAV miestų, dalyvavo Estijos bei Latvijos diplomatai ir trys Kongreso nariai, kurių iniciatyva Kongresas priėmė nutarimą skelbti Baltijos laisvės dieną. Tai kongresmenai Don Ritter (R. Pennsylvania) ir Dennis Hertel (D-Michigan) bei senatorius Donald Riegle (D-Michigan).

Prezidentui baigus kalbėti ir beįsėinančiam per duris trys lietuviai su juo apsimetė keliais žodžiais. Angelė Nelsienė pakvietė Prezidentą susitikti su Ca-

lifonijos lietuviais kai jis ten lankysis. Dr. Jonas Genys ir Viktoras Nakas Prezidentui paaiškino, kad sovietai blokuoja jų vizas kelionei į Lietuvą. Prašė jo tarpininkavimo.

Prezidentui išėjus svečiai buvo kviešti pereiti į greta Baltųjų rūmų esantį pastatą diskusijoms jiems rūpimais klausimais. Į juos prabilo vienas Baltųjų rūmų atstovas, kuris įprasta tvarka gali būti cituojamas tik nenurodant jo vardo ar specifinių pareigų.

Šiose 45-minučių diskusijose Baltųjų rūmų pareigūnas griežčiau negu Prezidentas kritikavo sovietus dėl jų nusistatymo derybų klausimu. Toliau, jis aiškino, jog yra dvi galimos priežastys dėl kurių sovietai vilkina derybas su pabaltiečiais. Galbūt visas Krem-

liaus dėmesys sukauptas į naujos sąjunginės sutarties pasirašymą su devyniomis sovietų respublikom, tad ir nelieta laiko atkreipti reikiamą dėmesį į derybas su pabaltiečiais. Kita galimybė – sovietai iš vis nelinkę eiti į derybas su Baltijos šalims.

Pasak Baltųjų Rūmų pareigūno, Busho administracija yra "sutrikusi ir susirūpinusi" dėl vadinamos Devyni plus vienas sutarties, nes apie ją girdi prieštaraujančių atgarsių tiek iš Kremliaus tiek iš respublikų. Kai kas teigia, kad Kremlius žada tą sutartį naudoti šantažui prieš Baltijos šalis ir dar tris kitas sovietų respublikas, atsisakančias ją pasirašyti.

Bene didžiausią nepasitenkinimą iš Amerikos pabaltiečių atstovų susilaukė Busho sprendimas garan-

Dr. Vilija Kerelytė, chiropraktikos specialistė, kalba Filisterių Skjautų Sąjungos Chicagos skyriaus surengtoje vakaronėje Jaunimo Centre, Chicagoje. Gegužės 3 d. be jos iš savo specialybių, pranešimus padarė ir kiti trys daktarai: Rimvydas Dainauskas, akių gydytoja Žibutė Zaporackaitė-Knepper ir dantistė Dalia Petreikytė. Ed. Šulaičio nuotr.

tuoti 1.5 milijardą dolerių vertės paskolas sovietams, kad jie galėtų pirkti grūdus iš JAV. Baltųjų Rūmų atstovas tvirtino, kad JAV gavo užtikrinimą iš sovietų,

jog grūdai bus dalinami visoms respublikoms bei Baltijos šalims. Esą, nebūs nu-skriaustųjų.

Vienas pabaltietis teigė, kad Busho administracija gražiais žodžiais gina Estijos, Latvijos bei Lietuvos teises į nepriklausomybę, bet nesiima konkrečių veiksmų suteikti tiems žodžiams turinį. Anot jo, JAV Sovietų Sąjungos santykių visiškai nepaveikia sovietų vartojamas smurtas prieš Pabaltijo tautas. Tai nuomonei pritarė ir kiti, kuriems buvo duotas žodis.

Vienas dalyvis išreiškė nuomonę, kad TSRS gavus didžiausio palankumo statusą (most favored nation status) prekyboje su JAV, sovietai galės nuskriausti Baltijos šalis, užtikrindami, kad tas statusas joms negalios. Užtat jis pasiūlė atnaujinti didžiausio palankumo statusą prekyboje su JAV Lietuvai, Latvijai bei Estijai pagal dvišalės 1925 ir 1926 metų sutartis.

Baltųjų rūmų atstovas tokią galimybę atmetė, sakydamas, kad JAV nesuteiks didžiausio palankumo statusą jokiai šaliai su kuria ji neturi pilnų diplomatinių santykių.

Kaip ir įprasta šitokiuose svarstymuose, iš pabaltiečių pusės buvo pareikštas nepasitenkinimas Busho administracijos atsisakymu vartoti žodį "nepriklausomumą" ryšium su Baltijos šalimis. Nei Prezidento proklamacijoje nei jo įvadinėse pastabose negalima rasti to žodžio. Vietoj jo, vartojamas žodis "laisvė". (LIC)

DABAR GALIMA NAMĄ PIRKTI PIGIAU Sukurkite Namų Savininkų Klubą

Suinteresuotieji naujų namų pirkėjai gali pasinaudoti Naujų Namų savininkų klubo privilegijomis. Ameritrust bankas, bendradarbiaudamas su vietinėmis parapijomis, namų pirkimo – pardavimo įstaigomis ir organizacijomis, skelbia

tokias sąlygas:

- Nėra jokių priedinių punktų
- Maži, nekeičiantieji procentai iki 25 metų išmokėjimui
- Nereikalaujama paskolos draudimo
- 5 % tereikia įmokėti perkant namą.

Pasinaudokit šiais palengvinimais, kada namo pirkimo kaina yra \$ 10,000 ir nedidesnė kaip \$ 65,000 už vienos šeimos namą. Teiraukitės apie šias lengvatas federaliniai apsaugotose vietose.

Ieškokite ir surasite geriausią vietą pasinaudodami naujų savininkų klubų arčiausiai Ameritrust įstaigos.

*Example: for home loan amount of \$50,000 at 9.875% interest (9.970 Annual Percentage Rate), the home loan will be paid in 300 equal and consecutive installments of \$449.95 plus taxes. Assumes down payment of 5% and no points, plus 30 days prepaid interest. Rate subject to change.

Ameritrust.
Service you can bank on.

©1991 Ameritrust

Member FDIC

**HELP WANTED
KUWAIT / SAUDI JOBS**
HIRING \$37,500-\$150,000 YRLY
CONSTRUCTION / OIL REFINERY /
MEDICAL OFFICE / WELDERS / MOST
SKILLS. TRANSPORTATION HOU-
SING. INCREDIBLE OPPORTUNITIES.
CALL 1-206-736-7000 EXT. 7084W5

CLEVELANDE ir apylinkėse

rijose referentu. Po antrojo pasaulinio karo kartu su žmona ir dviem dukrom išvyko į Vokietiją, iš ten emigravo į Pietų Ameriką, o vėliau persikėlė į Kanadą. Čia iki pensijos tarnavo ligoninėje. Buvo aktyvus lietuvių visuomeninėje veikloje. Nu liūdę liko Butėnų ir Stauskų šeimos su vaikaičiais Kanadoje, Juškėnų, Matų ir Natkevičių šeimos Clevelande, LoPrestai Pennsylvanijoje ir Michigane bei gausi giminė Lietuvoje. Dėde Vladai, lauk mūsų amžinybėje...

(Ger.)

• **ŠV. JURGIO PARAPIJA Kviečia** visus š.m. liepos 21 d. atvykti į pikniką, kuris prasidės po 10:30 val. sumos šventoriaus sode. Bi lietai iš anksto išigyjami klebonijoje arba parapijos salėje po savaitgalio pamaldų.

• **BIRŽELIO 22-23 d. SAVAITGALĮ** Šv. Jurgio Parapijos biuletenis buvo atspausdintas kompiuteriumi. Naujoji spausdinimo priemonė leis keisti formatą ir tekstų spaudmenis. Parapija yra dėkinga Edžiui ir Vilijai Klimams už sutelktas lėšas kompiuteriui nupirkti.

• **MUS PASIEKĖ LIUDNA ŽINIA:** š.m. birželio 16 d. Toronte mirė Vladas Kazlauskas. Velionis sulaukęs 89-erių m. sukakties š.m. gegužės mėn. Gimė Dzūkijoje, Užubalių km. Alytaus apskrityje. Šeimoje buvo 6 broliai ir dvi seserys. Velionis buvo paskutinis iš tos šeimos iškeliavęs į Anapilį. Jaunystėje savanoris dalyvavo Lietuvos nepriklausomybės kovose. Grįžęs iš karo baigė suaugusiųjų gimnaziją ir studijavo teisę Kauno universitete, tarnavo Vidaus Reikalų Ministe-

KVIEČIAME...

Lietuvių Kultūrinių Darželių D-ją kviečia į TRADICINĘ VASAROS VAKARONĘ

praleisti vakarą puikioje Gwinn Estate,
12407 Lake Shore Blvd., Bratenahl, OH

Laikas: Birželio 29 (šeštadienis), kokteiliai 6:00 v.v.

Rezervacijai skambinkite: 729-0843 Vincas Apanius

481-6677 Gražina Varnelienė

Pelnas skiriamas rašytojo-poeto prel. J. Maironio paminklo atnaujinimui.

JEIGU RUOŠIATĖS KELIONEI...

kreipkitės pas Ritą STAŠKUTĘ (216) 991-3321
TRAVEL AGENTS INTERNATIONAL.

Van Aken Center, 20320 Farnsleigh Rd.,
1, Cleveland, Ohio 44122

Atliekame visus pavienių bei grupinių kelionių patarnavimus

Turistams vykstantiems į LIETUVĄ sutvarkom visus išvykimo dokumentus, paruošiam palankiausią maršrutą ir parūpinam geriausiomis sąlygomis lėktuvo bilietus

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

Grandinėle atsisveikino su Tautinių šokių vadove E. Morkūniene, atvykusia iš Lietuvos ir ilgesnį laiką Clevelande viešėjusi pas A ir L. Sagius Vl. Bacevičiaus nuotr.

PARENGIMAI

1991 m.

• **BIRŽELIO 29 d.** Cleveland Lietuvių Kultūrinių Darželių tradicinė - vakaronė 6:00 v.v. Gwinn estate, Bratenahl, OH.

• **LIEPOS 14 d.** Clevelando pensininkų klubo gegužinė įvyks Lietuvių namų patalpose.

• **LIEPOS 21 d.** sekmadienį, po 10:30 val. sumos, Šv. Jurgio parapijos gegužinė šventoriaus sodelyje.

• **LIEPOS 28 d.** sekmadienį 12:00 val. po piet, Žalgirio šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero - Beachland Park Ass. - 17815 Canterbury Rd.

• **RUGPIUČIO 4,** tradicinė ramovėnų gegužinė žurnalui "Karys" paremti, įvyks prie ežero tarp Landseer ir Canterbury gatvių. Pradžia 12 val. pietų metu.

• **RUGPIUČIO 18 d.** Clevelando Lietuvių klubo tradicinė gegužinė įvyks Kroatų sodyboje.

• **RUGSĖJO 8,** Šiluvos Šventė Šv. Jurgio parapijosje.

• **RUGSĖJO 28 d.** Pabaltiečių vakaras Lietuvių namuose, Rengia lietuviai, latviai ir estai.

• **SPALIO 12-13** Lietuvių Dienos. Rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

• **SPALIO 20 d.** Madų Paroda 4 val. p.p. Lietuvių Namų virš. salėj ruošia vyr skaučių Židiny.

• **SPALIO 26 d.** Klaipėdos liaudies melodikos muzikantų ir dainininkų ansamblio UOSTAMIESČIO MUZIKANTAI koncertas. Rengia LB Clevelando apylinkės valdyba

• **LAPKRIČIO 10, 11:30 val.** Šv. Jurgio parapijos Mini-Festivalis parapijos salėje.

• **LAPKRIČIO 23,** Lietuvos kariuomenės atsikūrimo minėjimas Lietuvių Namų viršutinėje salėje. Rengia Clevelando ramovėnai.

• **GRUODŽIO 24,** Bendros Kūčios 9:30 v.v. Šv. Jurgio parapijos salėje.

1992 M.

• **BALANDŽIO 25 d.** Grandinėlės parengimas.

• **IŠNOMUOJAMA** dvių miegamų apartamentas Eucid, Ohio. Tel. 481-4169.

• **BENEDIKTO BUTKAUS** prisiminimai iš ilgos tremties, kaip mums pranešė sūnus, spausdinami Lietuvoje. Juos atspaudus bus galima nusipirkti ir Clevelande.

IEŠKOME PIRKTI
RUSŲ MENINIUS IŠDIRBINIUS IŠ 1920, 1930 AR 1940 METŲ.
TAI ĮVAIRŲ PLAKATŲ, POPIERIŲ, DIRBINIŲ, AUDINIŲ, MEDYJŲ AR METALŲ.
SAUKTI PIRMAD-PENKTADIENIAIS
TARP 8 AM-5 PM TELEF. 398-8600
(23-26)

Taupa

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

(216) 481-6677

Isikūres Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.

Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.

Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuosimčius Už:

Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaityta, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitytas, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

IVYKIŲ KRONIKA

UŽ SPAUSTUVĖS KLAIDAS MES ATSIPRAŠOME

Spaustuvė, kuri spausdina Dirvą, paskutinio numerio (Nr. 24, 1991) 12 ir 6 puslapius sumaišė. Ir ji išėjo tarsi supešiota.

Spaustuvė už tokį neapdairumą gavo baudą ir atsiprašė. O mes už spaustuvės klaidą dabar atsiprašome visus skaitytojus.

Dirvos Redakcija

• **VITALIS ZAIKAUSKAS**, paskutiniu metu Lietuvoje dirbęs "Vilniaus laikrastyje" birželio 17 d. atvyko į Clevelandą. Jo iškviėtimu ir globa rūpinasi Vilties Draugijos valdyba.

Jis čia, talkindamas Dirvai tris mėnesius, susipažins kaip JAV leidžiami ir paruošiami lietuviški laikraščiai.

Po ilgesnio laiko, jei sąlygos bus priimtinos atvykusiam ir Vilties Draugijai, spės jo tolimesnis pasilikimas JAV.

Tauriam Lietuvos sportininkui Arturui Andriuliui prisiminti

Bronis Keturakis

Išibėgėjusi mirties skraistė negailestingai skina paskutiniuosius Nepriklausomos Lietuvos sporto auklėtinius. Išėivijos sportinę šeimą pasiekė liūdna žinia apie A. Andriulio mirtį. Ve lionis su garsiais dviejų Europos krepšinio pirmenybių laimėtojų titulais, buvo ryški sporto asmenybė, nes šalia šių garbingų vardų, savo pavyzdinga elgsena švietė jaunajai kartai ir broliams: Adolfui (mirė 1981. VII. 3d.) ir jauniausiam Alfonsui kurie irgi buvo iškiliūs krepšininkai.

Arturą Andriulį arčiau teko pažinti 1940 - 1944 m. laikotarpy, kai vienu metu dirbome Vilniaus sporto apygardoje ir kaimynystėje gyvenome. Siaurutėje ir trumpoje Dr. Domaševičiaus gatvelėje, arti prie Lukiškių aikštės ir baisiųjų Saugumo pastatų, užsimezgė artimesni sporto ryšiai ir pokalbiai, kai Andriulį visoje šeimoje teko keletą kartų viešėti.

Esant Varėnos poligone

jis organizuoja futbolo rungtynes tarp lietuvių ir rusų kariuomenės dalinių. Pirmąsias mūšiškiąsias laimi, berods, 5 : 2 ar 5 : 3. Raudonieji prašo atsigriebimo (ravanšinių) rungtynių. Andriulis nevisai patenkintas pirmųjų žaidimo eiga, sustiprinimui suranda KSS (Klaipėdos Sporto S-gos) žymų žaidiką Balsį ir drąsiai priima iškviėtimą. Rusai krito 1 : 8. Prieš pat rungtynes, Arturas kaip komandos kapitonas ir vadovas, savuosius padarino: "Vyrai, atsiminkite prieš ką žaisit ir įrodykit lietuvių pranašumą!"

Būdinga, kad velionis šalia krepšinio žaidimo, kur kaip gynikas su A. A. Felixu Kriaučiūnu (JAV lietuvis) buvo vertinami, kaip pajėgiausi Europos pirmenybėse. Arturą matome ir Lietuvos valstyvinėje futbolo rinktinėje (3 kartus). Geras kamuolio skirstymas švarioms žaidikų pozicijoms, buvo Arturo stiprybė.

Išėivijoje labai aktyviai dalyvauja krepšiny ir atiduo

Šv. Jono Katedroje per Ekumenines pamaldas. Iš kairės: Kun. Juozas Bacevičius, kun. Gediminas Kijauskas SJ., Prel. Aleksandras Goldikovskis, kun. Arenolds Usis ir kun. Kersti Kimel
V. Bacevičiaus nuotr.

Clevelande Šv. Jono Katedroje per Ekumenines pamaldas giedojo Rigos TV ir Radijo choras. Vadovas Juris Klavins
V. Bacevičiaus nuotr.

da savo patirtį (praktinį ir teoretinį) jauniems. Neilgai žaidžia Scheinfeldo Kove, vadovauja krepšinio rinktinės išvykai į Prancūziją. JAV krašte sustiprina New Yorko LAK klubą. Žaidžia krepšinį ir futbolą.

A. Andriulis mirė gegužės 19 d., sulaukęs 72 m. amžiaus. Gyveno Texas valstijoje, El Paso mieste. Liko žmona Elena, dukrelė Jūratė ir dvi anūkės.

Lietuva, o ypač išėivijos sporto nariai, ŠALFAS ir ALFAS vadovybės giliai užjaučia velionies šeimą, likusį brolių Alfonsą, bei artimuosius. A. A. atidavė viską ką Tėvynėje Lietuvoje buvo išmokęs ir išsiugdęs, todėl paskutinis mūsų prisiminimas jam, tebūna *Tėve mūsų malda*, kurią visa komanda kalbėjo Europos pirmenybių metu.

Mano karo mokyklos laikų artimam
bičiuliui, iškiliam Lietuvos sportininkui

ARTURUI ANDRIULIUI

mirus, jo žmoną ELENA, dukterį ir brolių
ALFONSA ANDRIULI nuoširdžiai
užjaučiame.

Vytautas ir Janina Januščiai

A. A.

BRONIUI TIŠKUI

mirus, jo žmonai AGUTEI, bei giminėms
Lietuvoje ir tremtyje, reiškiamo nuoširdžią
užuojautą ir kartu liūdime.

*L.T.S. St. Louis ir
Apylinkių Skyrius*

A. A.

A. UNIKAUSKIENEI

staigiai ir netikėtai Lietuvoje mirus,
seserei JADVYGAI POVILAITIENEI
– LB valdybos sekretorei reiškiamo
giliają užuojautą

Omahos LB Valdyba

Baisiojo birželio minėjimas Clevelande, kurį rengė Clevelando pabaltiečių komitetas.
Nuotraukoje: Inž. Raimondas ir Gražina Kudukiai, R. Konisiewicz, G. Suhadolnik, Martiniaks ir kiti
V. Bacevičiaus nuotr.